

๖๔๘.๑๐'๕

๐-๑'๕๗

๖.๖

การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียน
ในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

บทคัดย่อ

ของ

กัลยารักษ์ จินาเจริญวัฒน์

๑11 เลข 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

มีนาคม 2549

h 275600

กัลยารักษ์ จินาเจริญวัฒน์. (2549). การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและปัจจัยทางชีวสังคมแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 343 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และแบบสอบถามสภาวะทางจิต ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยการทดสอบทีและทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีสภาวะทางจิตระดับค่อนข้างดี
2. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีปัจจัยทางชีวสังคมแตกต่างกันจะมีสภาวะทางจิตแตกต่างกันดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพศชายและหญิง มีสภาวะทางจิตไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม มีสภาวะทางจิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 46 – 50 ปี มีสภาวะทางจิตดีกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 51-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนกลุ่มอายุอื่นไม่พบความแตกต่าง

3. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแตกต่างกัน จะมีสภาวะทางจิตแตกต่างกันกล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงน้อย อัตราการเปลี่ยนแปลงช้า ความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก และ ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย มีสภาวะทางจิตดีกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงมาก อัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว ความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อย และ ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF SOCIAL CHANGE PERCEPTION AND BIOSOCIAL FACTORS RELATION TO
PSYCHOLOGICAL WELLBEING OF ADMINISTRATORS
IN PRIMARY SCHOLL IN PATTANI

ABSTRACT

BY

KANLAYARUK JINACHAROENWATT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of
Education Degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University
March 2006

Kanlayaruk Jinacharoenwatt. (2006). *A study of Social Change Perception and Biosocial Factors in Relation to Psychological wellbeing of Administrators in Primary school in Pattani*. Master Project, M.Ed.(Developmental Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr.Niyada Chittcharat.

The purposes of this study were to discover and compare psychological wellbeing of Administrators in Primary school in Pattani in terms of their social change perception and biosocial factors, i.e.gen, age and ethic)

The Sample for this study included 343 administrators in Primary school the instrument for collecting the data was a questionnaires on social change perception and psychological wellbeing. The statistical methods for analyzing the data were t-test and F-test.

The findings indicated a rather good level of the administrator's psychological wellbeing. The significant differences in their psychological wellbeing were found in terms of their biosocial factors:The administrators male and female had psychological wellbeing significantly will be had same at the.05 level ;those with Buddhist and Islam had psychological wellbeing significantly will be had same at the.05 level and it was also found that the administrators at an age level 46 – 50 years were found to have psychological wellbeing significantly higher than those whose at an age level 51-55 years at the.05 level

The administrators were also found to be significantly different psychological wellbeing in terms of the is social change perception:those with a narrow range of social change perception,a slow change,and less difficulty had psychological wellbeing significantly higher than the ones with a wide range of social perception,a rapid change and more difficulty at the .05 level

การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหาร
โรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

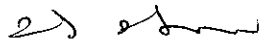
สารนิพนธ์
ของ
กัลยารักษ์ จินาเจริญวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

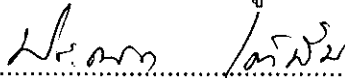
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

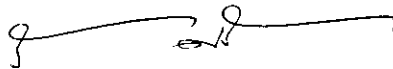

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม)

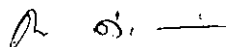
คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

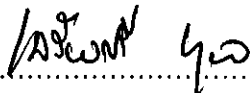

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลียวศรี พิบูลชล)

วันที่ 10 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็น เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์ วาจาและ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตรภัทร กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ท่านทั้งสาม ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย และท่านทั้งสามยังเป็น แบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตลอด หลักสูตรจิตวิทยาพัฒนาการ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบว่าความสำเร็จใดก็ตามที่เกิดขึ้นมักผ่านเส้นทางการเรียนรู้แทบทั้งสิ้น และต้องผ่านผู้ที่เสียสละเพื่อเรามากมาย ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ที่ ประสทธิประสาทวิชาทุกท่าน ท่านผู้บริหารโรงเรียนที่สละเวลาในการทำแบบสอบถามในครั้งนี้ และที่สำคัญคุณพ่อภิรมย์ คุณแม่กัลยา ครอบครัวจิณา คุณภูกิจ จุฑาจินตามณี ครอบครัวลิขิต เลิศล้ำ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดีตลอดมา

ผู้วิจัยเชื่อว่าการเรียนรู้ในชีวิตของคนเราไม่เพียงแต่จะเป็นแค่ภายในห้องเรียนหรือใน ตำราเท่านั้นแต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นกับเราตลอดไป

กัลยารักษ์ จินาเจริญวัฒน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
สมมติฐานในการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ตอนที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change).....	14
ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	14
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ.....	16
การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	33
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	37
ตอนที่ 2 สุขภาวะทางจิต (Psychological well being).....	39
ความหมายและองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิต.....	39
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต.....	45
งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	46
งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาวะทางจิต.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	49
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ.....	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
บทย่อ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	74
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	77
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้.....	77
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก	83
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามตัวแปรเพศ ศาสนา และอายุ	56
2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี.....	57
3	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาใน จังหวัดปัตตานี ตามตัวแปร เพศ.....	57
4	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาใน จังหวัดปัตตานี ตาม ตัวแปรศาสนา.....	59
5	ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิต ตามตัวแปรอายุ.....	60
6	วิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตามตัวแปร อายุ.....	61
7	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายค่าของคะแนน ด้านความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของ ชีวิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี กลุ่มอายุต่าง ๆ.....	63
8	เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้ การเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน.....	64
9	เปรียบเทียบคะแนนเร็ว-ช้า ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการ เปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน.....	66
10	เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความ ต้องการการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน.....	66
11	เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความ ยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน.....	67
12	เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการ ทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปผลกระทบที่ตามมาทำให้คนในสังคมต้องเผชิญปัญหามากขึ้น การ โดยเฉพาะสังคมไทยในขณะนี้ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และขณะเดียวกันก็ต้องสร้างความเจริญให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศอีกด้วย

การที่จะพัฒนาประเทศไทยให้ทันกับประเทศอื่นๆ ได้นั้นควรเริ่มต้นที่การพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อให้ประชาชนของประเทศมีความรู้ เมื่อประชากรโดยรวมของประเทศมีความรู้ก็สามารถที่จะนำพาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศ ซึ่งจุดเริ่มต้นของการศึกษามักอยู่ที่โรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากเป็นหน่วยงานสำคัญที่จัดการศึกษาให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดย่อมขึ้นกับการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลักด้วยเหตุนี้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา ความสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับผิดชอบในการพัฒนาประชากรของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งมีประชากรส่วนน้อยที่ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศผ่านการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเดียว ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาขาดประสิทธิภาพ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็จะพลอยขาดประสิทธิภาพด้วย(บุญญ สาธิต.2526: 365)

การที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถที่จะปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา ควรต้องมีปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสม แต่สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหานี้ยังก่อให้เกิดความหนักใจต่อรัฐบาลทุกรัฐบาล โดยเฉพาอย่างยิ่ง เหตุการณ์หลังจากวันที่ 4 มกราคม 2547 ที่มีการปล้นอาวุธจากหน่วยทหารพัฒนาที่ 4 และวางเพลิงโรงเรียน 21 แห่ง ในจังหวัดนราธิวาส ได้มีการก่อเหตุร้ายขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งการวางระเบิดสถานที่ราชการและบริษัทเอกชน การยิงถล่มสถานีตำรวจ รวมทั้งการสังหารพระภิกษุ คนไทยพุทธ เพื่อสร้างความขัดแย้งให้คนไทยพุทธกับมุสลิม และการปล่อยข่าวลือต่างๆ โดยเฉพาะการสังหารครู จนทำให้โรงเรียนทั้งหมดต้องหยุดการเรียนการสอน หนึ่งในสามจังหวัดดังกล่าวก็คือ จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม มีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ภาษา ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ผิดแผกแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ (กิตติ รัตนฉายา

ฉา.2533:47)ก่อให้เกิดปัญหาสลับซับซ้อนเรื้อรังเป็นเวลานาน สืบเนื่องมาจากขบวนการโจรก่อการร้าย คิดแบ่งแยกดินแดน ปลุกระดมชาวไทยมุสลิมขึ้นว่า ถูกปกครองกดขี่ข่มเหง ขูดรีดเอารัดเอาเปรียบด้วยประการต่าง ๆ กีดกันศาสนาการศึกษา และในที่สุดปลุกระดมให้จับอาวุธต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาล ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ เป็นภัยต่อประเทศ ต่อความมั่นคงแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (คุรุสภา.2525:2-3) ทั้งยังส่งผลร้ายต่อข้าราชการครูและหน่วยงานอีกมากมาย

เมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ บุคคลในสังคมแต่ละคน อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากน้อย แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การรับรู้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจาก ประสบการณ์ส่วนบุคคล(Subjective experience of individuals) บุคคลแต่ละคนเลือกที่จะรับรู้ และให้เหตุผลต่อเหตุการณ์จากการรับรู้ที่แตกต่างกัน การให้ความหมายที่แตกต่างกัน ทำให้การตอบสนองของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างกัน ปฏิบัติการต่อการเปลี่ยนแปลงก็จะช้าเร็วแตกต่างกัน (Kameoka;&Marsella:1999)

เมื่อตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เป็นอันตราย สุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนและครูย่อมได้รับผลกระทบกระเทือนจากอิทธิพลของผู้ก่อการร้ายอย่างแน่นอน นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว (นิมิต ยศกิจ.2521: 58) กล่าวว่า ถ้าสังคมมีความตึงเครียด เช่น มีสงคราม และการบ่อนทำลายก็จะกระทบกระเทือนต่อสุขภาพจิตของผู้ที่อยู่ในสังคมนั้น

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมน่าจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของบุคคลที่อยู่ในสังคมนั้นอย่างแน่นอน และในต่างประเทศมีการศึกษาเรื่องนี้โดย จุงซิก คิม(Jungsik Kim,Abstract :2000)ศึกษาพบว่า การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของบุคคลในประเทศเกาหลี แต่ในประเทศไทยเรื่องนี้ยังไม่มีผู้ใดศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาพจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษา เนื่องจากการบริหารงานในระดับโรงเรียนมีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารงานของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ตามโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ถือว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญที่สุดในการนโยบายนโยบายและหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง หน่วยงานในระดับอื่น มีลักษณะเป็นผู้คอยดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด ประกอบกับในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ เช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้นๆ เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ต้องจัดให้ทั่วถึงเด็กทุกคนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523(กัมพล สุภาพงษ์.2545:3) หากผู้บริหารมีสุขภาพจิตในด้านลบก็จะส่งผลกระทบต่อเด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ ศาสนา และอายุ
3. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีมากน้อยเพียงใด
2. การวิจัยนี้ เป็นการกระตุ้นให้องค์กร หน่วยงาน และผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัญหาสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีต่อไป เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อนักเรียนและการบริหารโรงเรียน
3. ผลจากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องสุขภาวะทางจิตกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้กว้างขวางต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง, อำเภอปะนาเระ, อำเภอยะหริ่ง, อำเภอยะบรี, อำเภอไม้แก่น และอำเภอกะพ้อ และผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองจิก, อำเภอโคกโพธิ์, อำเภอแม่ลาน, อำเภอยะรัง, อำเภอมายอ และอำเภอทุ่งยางแดง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 343 คน แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน

168 คน และ ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 175 คน ดังนั้นมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 343 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น แบ่งเป็นดังนี้

3.1.1 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม(Perception of social change)

3.1.1.1 ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of change)

แบ่งเป็น

- มาก
- น้อย

3.1.1.2 อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of change)

แบ่งเป็น

- เร็ว
- ช้า

3.1.1.3 ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Desirability of change)

แบ่งเป็น

- มาก
- น้อย

3.1.1.4 ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficulty of change)

แบ่งเป็น

- มาก
- น้อย

3.1.1.5 การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง (Predictability of change)

แบ่งเป็น

- มาก
- น้อย

3.1.2 ปัจจัยชีวสังคม

3.1.2.1 เพศ

แบ่งเป็น

- ชาย
- หญิง

3.1.2.2 ศาสนา

แบ่งเป็น

- พุทธ
- อิสลาม

3.1.2.3 อายุ

แบ่งเป็น

- 36-40 ปี
- 41-45 ปี
- 46-50 ปี
- 51-55 ปี
- 56-60 ปี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 สุขภาวะทางจิต (Psychological wellbeing) ได้แก่

3.2.1.1 ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม (Satisfaction with overall life)

3.2.1.2 ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต (Satisfaction with life Domains)

3.2.1.3 อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

3.2.1.4 อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion)

3.2.1.5 อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

4. นิยามศัพท์

4.1 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในจังหวัดปัตตานี ที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

4.2 นิยามปฏิบัติการ

1. เพศ หมายถึง เพศของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี โดย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

เพศสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบตอบเพศที่แท้จริง แล้วผู้วิจัยนำมาจัดเข้ากลุ่ม 2 กลุ่มข้างต้น

2.ศาสนา หมายถึง ศาสนาที่ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

2.1 พุทธ

2.2 อิสลาม

ศาสนาสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบตอบศาสนาที่แท้จริง แล้วผู้วิจัยนำมาจัดเข้ากลุ่ม 2 กลุ่มข้างต้น

3.อายุ หมายถึง อายุที่นับจำนวนเต็มเป็นปีของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1 36-40 ปี

3.2 41-45 ปี

3.3 46-50 ปี

3.4 51-55 ปี

3.5 56-60 ปี

อายุสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยให้ผู้ตอบตอบอายุที่แท้จริง แล้วผู้วิจัยนำมาจัดเข้ากลุ่ม 5 กลุ่มข้างต้น

4.การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of social change)

หมายถึง การตีความหรือแปลความหมายของสิ่งต่างๆหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งในที่นี้หมายถึง การรับรู้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่จังหวัดปัตตานีในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ประกอบด้วย 9 ด้านต่างๆ ดังนี้คือ 1.ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านชีวิตครอบครัว 4.ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม 5.ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6.ด้านอาชญากรรม 7.ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8.ด้านการเมืองการปกครอง 9.ด้านสิ่งแวดล้อมโดยผู้วิจัยพิจารณาการรับรู้เป็น 5 มิติ ดังนี้ คือ

4.1 ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้านที่ระบุข้างต้น เกิดขึ้นในปริมาณมากน้อยเพียงใด

การรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผู้วิจัยดัดแปลงมา

จากจุงซิก คิม (Jungsik kim,2000:66) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เปลี่ยนเลย” “เปลี่ยนน้อยที่สุด” “เปลี่ยนน้อย” “เปลี่ยนพอควร” “เปลี่ยนมาก” ถึง “เปลี่ยนมากที่สุด” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เปลี่ยนเลย” ได้คะแนน 1 คะแนน และ คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เปลี่ยนมากที่สุด” พิสัยของคะแนน อยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีชอบขायการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อย คะแนนระดับการเปลี่ยนแปลงถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

4.2 อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ที่ระบุข้างต้น เกิดขึ้นเร็วหรือช้าเพียงใด

การรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม(Jungsik kim, 2000:66) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ช้ามาก” “ช้า” “ช้าพอควร” “เร็วพอควร” “เร็ว” ถึง “เร็วมาก” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ช้ามาก” ได้คะแนน 1 คะแนน และ คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เร็วมาก” พิสัยของคะแนน อยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีอัตราของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเร็วกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อยกว่า คะแนนอัตราของการเปลี่ยนแปลงจะถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มเร็วกับกลุ่มช้า โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

4.3 ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Desirability of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าตนรู้สึกต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ด้าน ที่ระบุข้างต้น ว่ามีมาก น้อยเพียงใด

การรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม(Jungsik kim,2000:67) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 อันดับ จาก “อยากให้เปลี่ยนมากที่สุด” “อยากให้เปลี่ยน” “ค่อนข้างอยากให้เปลี่ยน” “ไม่ค่อยอยากให้เปลี่ยน” “ไม่อยากจะให้เปลี่ยน” ถึง “ไม่อยากจะเปลี่ยนมากที่สุด” ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “อยากให้เปลี่ยนมากที่สุด” ได้คะแนน 1 คะแนน และคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “ไม่อยากจะเปลี่ยนมากที่สุด” พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อย คะแนนความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

4.4 ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficulty of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ที่ระบุข้างต้น ก่อให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากหรือง่ายกับการปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากหรือน้อยเพียงใด

การรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก จุงซิก คิม(Jungsik kim,2000:67) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก"ยุ่งยากมาก" "ยุ่งยาก" "ยุ่งยากพอควร" "ง่ายพอควร" "ง่าย" และ "ง่ายมาก" ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ"ง่ายมาก" ได้คะแนน 1 คะแนน และคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น เป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก"ยุ่งยากมาก" พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีการรับรู้ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อย คะแนนการรับรู้ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

4.5 การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง (Predictability of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน 9 ที่ระบุข้างต้นว่าสามารถทำนายได้มากหรือน้อยเพียงใด

การรับรู้การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการรับรู้การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุงซิก คิม(Jungsik kim,2000:67) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก "ทำนายไม่ได้เลย" "ทำนายได้น้อยมาก" "ทำนายได้น้อย" "ทำนายได้ปานกลาง" "ทำนายได้มาก" ถึง "ทำนายได้มากที่สุด" ส่วนการให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ"ทำนายไม่ได้เลย" ได้คะแนน 1 คะแนน และคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก"ทำนายได้มากที่สุด" พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากถือว่าเป็นผู้ที่มีการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อย คะแนนการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงถูกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ กลุ่มมากกับกลุ่มน้อย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นจุดแบ่ง

2. สุขภาวะทางจิต (Psychological wellbeing) หมายถึง การประเมินชีวิตของบุคคล ตามความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้านดังนี้

2.1 ความพึงพอใจในโดยรวมของชีวิต (Satisfaction with over all life)

หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทุกๆไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ และการรับรู้ว่าชีวิตนั้นมีความหมาย

ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตวัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุงซิก คิม(Jungsik Kim.2000:68) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “ไม่เห็นด้วย” “ไม่ค่อยจะเห็นด้วย” “ค่อนข้างเห็นด้วย” “เห็นด้วย” ถึง “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” การให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ได้คะแนน 1 คะแนน และคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

2.2 ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต(Satisfaction with life Domains)

หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทั่ว ๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ โดย ครอบคลุมเรื่องความพึงพอใจในสุขภาพ การแต่งงาน ครอบครัว เศรษฐกิจ อาชีพ เพื่อน

ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิตวัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุงซิก คิม(Jungsik Kim.2000:68)ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “ไม่เห็นด้วย” “ไม่ค่อยจะเห็นด้วย” “ค่อนข้างเห็นด้วย” “เห็นด้วย” ถึง “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” การให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ได้คะแนน 1 คะแนน และคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

2.3 อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

หมายถึง อาการที่สะท้อนให้เห็นถึง ความพึงพอใจหรือความกังวลที่มีต่อสุขภาพ และ แสดงออกทางร่างกายซึ่งสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นสุข(wellbeing)เช่น ปวดศีรษะ, ปวดท้อง,นอนไม่หลับ, หัวใจเต้นผิดจังหวะ, มีอาการแสบท้องจากการหลังกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก, รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

อาการทางจิตที่แสดงออกทางกายวัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุงซิก คิม(Jungsik Kim.2000:68)ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เกิดขึ้นเลย” “เกิดขึ้นน้อยมาก” “เกิดขึ้นน้อย” “เกิดขึ้นพอควร” “เกิดขึ้นบ่อย” ถึง “เกิดขึ้นตลอดเวลา” การให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เกิดขึ้นเลย” ได้คะแนน 1 คะแนนและคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เกิดขึ้นตลอดเวลา”

2.4 อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion)

หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นสุข ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวม ว่าราบรื่นและ สนุกสนานเป็นอารมณ์ทางด้านบวก ที่เป็นมุมมองโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจง ในบางเรื่อง เช่น เรื่องงาน เรื่องครอบครัว

อารมณ์ทางด้านบวกวัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุงซิก คิม (Jungsik Kim.2000:68) สามารถวัดสภาวะอารมณ์ทางด้านบวกประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เกิดขึ้นเลย” “เกิดขึ้นน้อยมาก” “เกิดขึ้นน้อย” “เกิดขึ้นพอควร” “เกิดขึ้นบ่อย” ถึง “เกิดขึ้นตลอดเวลา” การให้

คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เคยเกิดขึ้น” ได้คะแนน 1 คะแนน และ คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 6 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เกิดขึ้นตลอดเวลา”

2.5 อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นทุกข์ ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวม ในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า อารมณ์ไม่ดี เช่น โกรธ กลัว วิตกกังวล ขึ้นอยู่กับมุมมองทั้งหมด ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดเฉพาะ

อารมณ์ทางด้านลบ วัดได้โดย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของจุงซิก คิม (Jungsik Kim, 2000:68) สามารถวัดสภาวะอารมณ์ทางด้านลบประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 อันดับ จาก “ไม่เกิดขึ้นเลย” “เกิดขึ้นน้อยมาก” “เกิดขึ้นน้อย” “เกิดขึ้นพอควร” “เกิดขึ้นบ่อย” ถึง “เกิดขึ้นตลอดเวลา” การให้คะแนน ผู้ที่เลือกตอบ “ไม่เคยเกิดขึ้น” ได้คะแนน 6 คะแนนและคะแนนลดลงเป็น 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบเลือก “เกิดขึ้นตลอดเวลา”

ในการรายงานคะแนนสภาวะทางจิตด้านรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยรายข้อ ซึ่งมีพิสัยอยู่ระหว่าง 1 ถึง 6

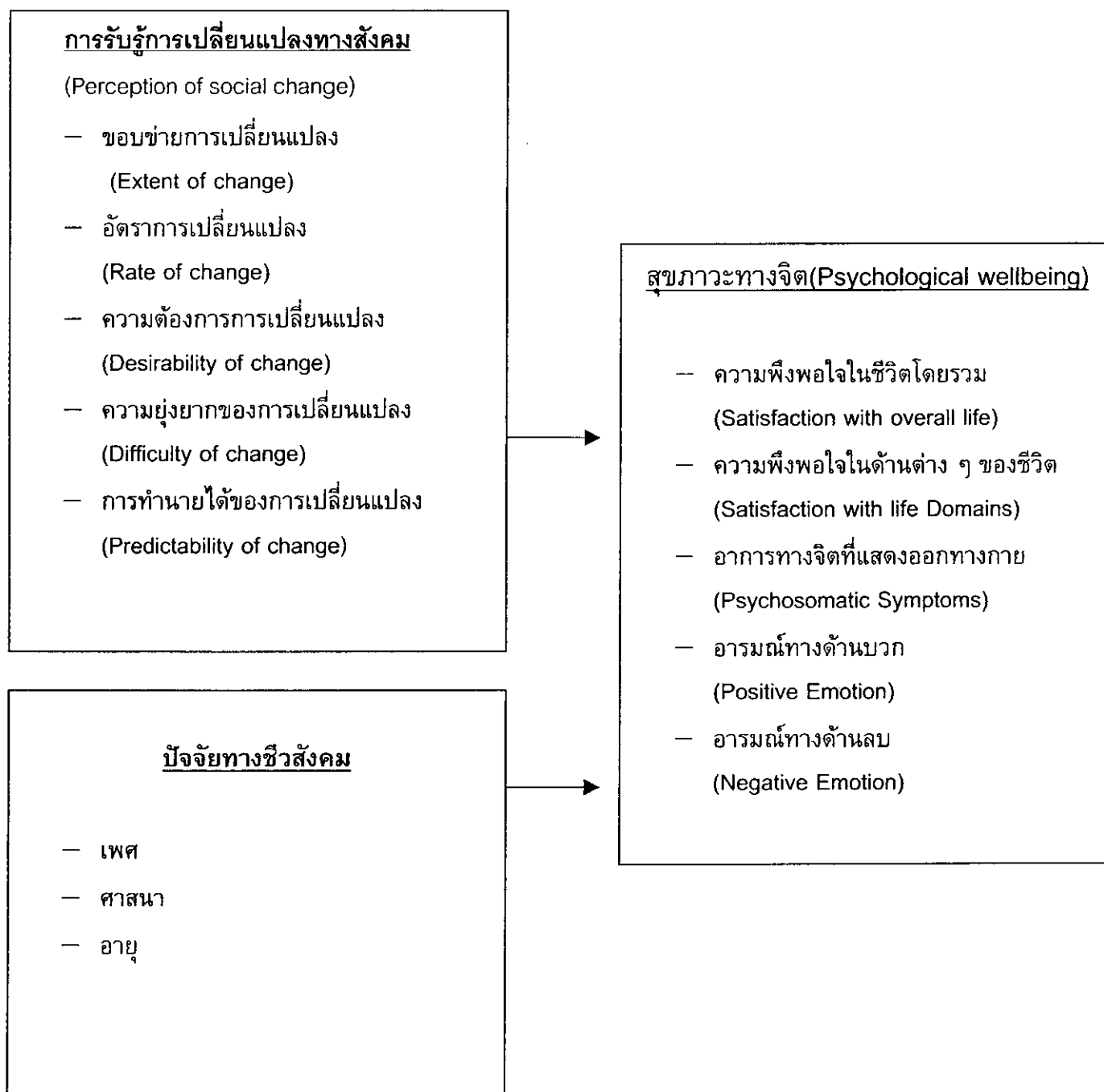
สำหรับคะแนนของสภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน 3 ด้านดังนี้คือ ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต และอารมณ์ทางด้านบวก ถูกแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยไม่เกิน	2.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตไม่ดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	2.0แต่ไม่เกิน 3.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตไม่ค่อยดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	3.0แต่ไม่เกิน 4.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	4.0แต่ไม่เกิน 5.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตค่อนข้างดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	5.0ขึ้นไป	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตดี

ส่วนด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และ อารมณ์ทางด้านลบ ถูกแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยที่แบ่งตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยไม่เกิน	2.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	2.0แต่ไม่เกิน 3.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตค่อนข้างดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	3.0แต่ไม่เกิน 4.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	4.0แต่ไม่เกิน 5.0	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตไม่ค่อยดี
คะแนนเฉลี่ยมากกว่า	5.0ขึ้นไป	เป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตไม่ดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีเพศชายมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีเพศหญิง
2. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่นับถือศาสนาต่างกันมีสุขภาวะทางจิตต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีอายุต่างกันมีสุขภาวะทางจิตต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปริมาณน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปริมาณมาก
5. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอัตราเร็วมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอัตราช้า
6. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมน้อย
7. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ายุ่งยากน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ความยุ่งยากของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ายุ่งยากมาก
8. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้มากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้น้อย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง"การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับ สุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี"ผู้ทำวิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหลายด้าน ดังนั้นจึงได้นำเสนอตามหัวข้อเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)

- 1.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 1.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ
- 1.3 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 1.4 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 2 สุขภาวะทางจิต (Psychological wellbeing)

- 2.1 ความหมายและองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิต
- 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต
- 2.3 งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2.4 งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาวะทางจิต

ตอนที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)

1.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ประสาธน์ หลักศิลา (2514 : 342) ได้ให้ความหมายและอธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็น การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและการหน้าที่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบสังคม อันประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือบรรทัดฐาน และสถานภาพ บทบาท ฉะนั้นกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านบรรทัดฐานของสังคม อันประกอบด้วยวิถีประเพณี จารีตประเพณี กฎ กฎหมาย และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานภาพ บทบาทของบุคคลในสังคม

ผ่องจิตต์ อริคณันทะ (2521 : 145) ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มคน ความสัมพันธ์และระบบสถาบันต่างๆ ของสังคมนั้นๆ

ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2521 : 3-20) ได้ให้ความหมายและขยายความเพื่อเติมไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมหรือสถาบันสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงขนาดของชุมชน ส่วนประกอบของส่วนใดส่วนหนึ่งของสังคม หรือรูปแบบการจัดระเบียบสังคม ตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงแบบนี้ได้แก่การเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัว การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่แต่เดิม เมื่อเกิดสภาพเป็นสังคมเมืองขึ้น และเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในสังคม คือการเปลี่ยนแปลงวิถีที่มนุษย์ปฏิบัติต่อผู้อื่น

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528 : 15-21) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก็คือ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม ถ้าความสัมพันธ์ทางสังคมไม่เปลี่ยนก็ไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

พิทยา สายหู (2529 : 206-207) ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็น การเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ด้วยกัน อันเป็นผลมาจากระเบียบที่กำหนดการกระทำ และความสัมพันธ์ของคน เช่น สิทธิและหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี บทบาทและสถานภาพ มีการเปลี่ยนแปลง

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2532) ให้คำจำกัดความการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือ การที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคมเช่นขนบธรรมเนียม ประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะเป็นในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษได้ทั้งสิ้น

คิงส์เลย์ เดวิส (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์, 2521:3-20; อ้างอิงจาก Kingsley Davis. 1949:622.) ให้ความหมายว่า "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเรื่องการจัดระเบียบสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและการทำหน้าที่ของสังคม"

แฟร์ชายด์ (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์.2521:3-20;อ้างอิงจาก Henry Pratt Fairchild., 1954:277) ได้เขียนไว้ในหนังสือพจนานุกรมทางสังคมวิทยา (Dictionary of Sociology) ให้คำจำกัดความการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นลักษณะหนึ่งของกระบวนการแบบแผน หรือรูปแบบสังคมซึ่งมีการผันแปรไป หรือมีการเปลี่ยนแปลงไป

ลันด์เบอร์กและ ลาเซ็น(ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์.2521:3-20;อ้างอิงจากGeorge A. Lundberg,Clarence C. Schrag and Otto N. Larsen.1958:694) ให้คำจำกัดความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตามที่สังเกตเห็นได้ในลักษณะทางสังคมสมัยใดสมัยหนึ่ง

ลีโอพอลด์ วัน วิสส์ (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์.2521:3-20;อ้างอิงจาก "The Sociological Study of Social Change," 1956:7) ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งของหรือเรื่องราว เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นผลผลิตของกิจกรรมระหว่างมนุษย์ ส่วนสังคมนั้นเป็นตัวกระทำสิ่งนั้นๆ

วิลเบอร์ท มูเรย์(ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์.2521:3-20;อ้างอิงจากWilbert E. Moore, 1968:366)ให้คำจำกัดความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโครงสร้างสังคม นั่นคือเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบแผน การกระทำทางสังคม (Social Action) และการกระทำโต้ตอบกันทางสังคม (Social Interaction) รวมทั้งผลที่เกิดขึ้น และการแสดงออกของโครงสร้างสังคมนั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับปทัสถานในสังคม ค่านิยม (Norms)และ (Values) ผลผลิตและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม

กินส์บอร์ก (ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์.2521:3-20; อ้างอิงจาก Kingsley Davis,1949:622) ให้ความหมายไว้ว่า "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับโครงสร้างสังคมอันได้แก่ระเบียบแบบต่างๆ"

แฮรี เอ็ม จอห์นสัน(ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์.2521:3-20; อ้างอิงจาก HarryM.Johnson ,1960:626,628) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบสังคมซึ่งได้แก่การเปลี่ยนแปลงในสถาบันต่างๆ ที่มีผลต่อหน้าที่ของระบบสังคม"

อีเวอร์เร็ท เอ็ม โรเจอร์(สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.2528: 16; อ้างอิงจาก Everett M. Rogers, Modernization among Peasants, 1969:3.) ให้ความหมายไว้ว่า "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นกระบวนการซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในสังคมนั้น

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) หมายถึง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคมระหว่างช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นหลายระดับทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค ซึ่งอาจเป็นผลดีหรือผลเสียก็ได้

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่าง ๆ

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศเกาหลี โดย จุงชีก คิมพบ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ ในปี 2000 มี 8 ด้าน ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองการปกครอง
2. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ
3. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา
4. การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
5. การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว
6. การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพอนามัย
7. การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี
8. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชญากรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามปลายเปิดขึ้นเพื่อหาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จำนวน 150 คน เมื่อ เดือน มีนาคม 2548 โดยให้อธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นทั้งหมดจำนวน 253 ความเห็น ซึ่งนำมาจัดกลุ่มได้ 9 ด้านและมีสัดส่วน ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา จำนวนความเห็นคิดเป็น 46.5%
2. การเปลี่ยนแปลงด้านด้านเศรษฐกิจ จำนวนความเห็นคิดเป็น 10.4%
3. การเปลี่ยนแปลงด้านด้านอาชญากรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 9 %
4. การเปลี่ยนแปลงด้านด้านชีวิตครอบครัว จำนวนความเห็นคิดเป็น 8.6 %
5. การเปลี่ยนแปลงด้านด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
จำนวนความเห็นคิดเป็น 8.5%
6. การเปลี่ยนแปลงด้านด้านสาธารณสุขและอนามัย จำนวนความเห็นคิดเป็น 5.9%
7. การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา จำนวนความเห็นคิดเป็น 5%
8. การเปลี่ยนแปลงด้านด้านการเมือง การปกครอง จำนวนความเห็นคิดเป็น 4.6%
9. การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนความเห็นคิดเป็น 1.5%

โดยการเปลี่ยนแปลงทั้ง 9 ด้านของไทยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม วัฒนธรรม และศาสนา

ค่านิยม คือ ความรู้สึก ความเชื่อ และการถือปฏิบัติในด้านครอบครัว สังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและจริยธรรม ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มีลักษณะที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งได้ ส่วนความหมายของวัฒนธรรม คือ วิถีหรือระบบชีวิตที่เหตุปัจจัยในอดีตหล่อหลอมขึ้นมา และถ่ายทอดสืบต่อกันมาในกลุ่มคน เผ่าพันธุ์ หรือประเทศ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญของงานความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อและพฤติกรรมของมนุษย์

การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทย(อนุช อาภาภิรม.ประเทศไทย 2547 : ภูมิทัศน์การเมืองโลกที่เปลี่ยนไป.ออนไลน์.)มีดังนี้

1. วัฒนธรรมการบริโภค ในปัจจุบันคนไทยตกเป็นทาสของการบริโภคแบบตะวันตกนับตั้งแต่สินค้าบริโภค และอุปโภค วัฒนธรรมการบริโภคแบบตะวันตก ให้คนไทยนิยมสินค้าต่างประเทศ รักความสะดวกสบายมากขึ้น หลงไหลฟังเพลงในวิทยุนิยม แสดงความโก้หรูในเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ การบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย

2. รักความสนุกสนาน เน้นความสนุกสนานที่ใช้แสงสี ประกอบการบันเทิงแต่งกายเลียนแบบนักร้อง สถานเริงรมย์ทั้งหลายกลายเป็นศูนย์รวมของความสนุกสนาน ในแสงสีซึ่งส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย

3. เสรีภาพ ค่านิยม ของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนเริ่มแสดงตนในการเรียกร้องเสรีภาพจากพ่อแม่ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมถือเป็นเรื่องล้าสมัย ผู้หญิงยุคใหม่ไม่นิยมแต่งงานอย่างเปิดเผย ไม่รักษานวลสงวนตัว

4. ค่านิยมใหม่ในอาชีพ ซึ่งได้รับการตอบสนองทางการเงินสูง เช่น นักธุรกิจ นักการธนาคาร และวิศวกร ในขณะที่เดียวกัน อาชีพครู ขาวนา ชาวไร่ เป็นอาชีพที่คนในสังคมไม่นิยม เพราะ เงินเดือนน้อย

5. ค่านิยมในวิทยุนิยม ต้องปฏิบัติตนให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว สื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว และจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยไว้ใกล้ตัว เช่น การใช้บัตรเครดิต การติดตั้งอุปกรณ์สื่อสารในรถยนต์

6. นิยมภาษาต่างประเทศ จนละเลยภาษาไทย ปัจจุบันภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่นมีความสำคัญในวงการธุรกิจและวิทยาการทุกสาขา คนไทยปัจจุบันนิยมใช้ภาษาอังกฤษปนกับภาษาไทย ซึ่งเป็นที่มาของภาษาวิบัติในภาษาพูด และไม่นิยมใช้ภาษาไทยในการเขียน ซึ่งเป็นจุดอ่อนในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในงานราชการและธุรกิจ

7. ค่านิยมในการถือฐานะคน ให้มีความเสมอกัน คนไทยยุคใหม่ มิได้ให้ความสำคัญในระบบอาวุโส การใช้ชีวิตในครอบครัวเดี่ยว ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างอยู่ มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นในทุกวงการอาชีพอย่างเปิดเผย และไม่เปิดเผยจนขาดคุณธรรมในการอยู่ร่วมกัน

8. ค่านิยมในการทดแทนพระคุณ ในปัจจุบันการทดแทนบุญคุณ ในทางที่ผิดได้เกิดขึ้น คือปัญหาการขายลูกสาว เป็นโสเภณี เพื่อนำเงินไปให้พ่อแม่ นับเป็นการปฏิบัติค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง

สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านระบบความเชื่อและศานานั้นแม้สังคมไทยจะเปลี่ยนผ่านจากสังคมยุคดั้งเดิมมาสู่สังคมสมัยใหม่ แต่ระบบความเชื่อของคนในสังคมยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ความเชื่อเดิมของสังคมไม่ได้สูญหายไปจากสังคม ส่วนความเชื่อใหม่ ๆ ก็จะถูกรับเข้ามาเพิ่มเติมประกอบกับความเชื่อเก่า ๆ ได้ เช่นความเชื่อในเรื่องโลกนี้โลกหน้า ความเชื่อเรื่องโชคลางและความลี้ลับยังไม่หมดไป พิธีกรรมต่าง ๆ ก็ยังคงได้รับการถ่ายทอดมาถึงปัจจุบัน ความเชื่อทางโหราศาสตร์ การบวงสรวง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ยังคงมีแพร่หลายในสังคม เป็นที่ยอมรับของคนเกือบทุก

หมู่เหล่า แต่ปัจจุบันพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงของสถาบันทางศาสนาเกิดขึ้นมาในสังคมยุคปัจจุบัน อาทิ เช่น เกิดความเสื่อมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนมากขึ้น อันเนื่องมาจากผู้ที่เข้ามาบวชเรียนเป็นพระไม่ได้ประพฤติตัวให้อยู่ในศีล หรือกฎ ข้อห้ามของพระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่มีข่าวของพระสงฆ์กับสีกาที่มีความสัมพันธ์กันลึกซึ้ง หรือแอบหนีไปเที่ยวสถานเริงรมณ์, การที่พระสงฆ์ค้าขาย ซึ่งทั้งหมดทำให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธา แต่ในขณะเดียวกัน ก็พบว่า ประชาชนไทยบางส่วนที่ที่ความรู้และการศึกษาที่ดีก็หันมาให้ความสำคัญกับพุทธศาสนาในเรื่องของการกำหนดจิต หรือที่เรียกว่าการทำวิปัสสนากรรมฐานกันมากขึ้นซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากความ ต้องการเข้าถึงความสงบทางใจมากขึ้น

นอกจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับศาสนาพุทธแล้วนั้น ศาสนาอิสลามเองก็มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเหมือนกัน ดังจะเห็นได้จาก มีการนำเอาศาสนาอิสลามเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การแบ่งแยกดินแดนที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยผู้ที่ต้องการสร้างความไม่สงบให้เกิดขึ้น โดยเหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความเข้าใจที่ผิด และทัศนคติในแง่ลบให้กับศาสนาอิสลามกับคนไทยบางส่วน ส่วนทางด้านศาสนาคริสต์ ในประเทศไทยนั้นมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง จากในอดีตที่เห็นภาพบรูซ่นาสารเป็นชาวตะวันตกที่จักรยานแจกจ่ายหนังสือคำสอนให้กับบุคคลทั่วไป โดยมีความเชื่อว่า ถ้าสามารถนำสารนี้ส่งไปถึงบุคคลอื่นๆ ได้มากเท่าไรก็จะทำให้พวกเขาเหล่านั้นยิ่งเข้าใจพระเจ้าได้มากขึ้นเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน มีการนำสารเข้าสู่บุคคลอื่นได้กว้างขวางขึ้นด้วยการใช้การทำโฆษณาทางโทรทัศน์โดยมี ฟรีเซ็นเตอร์เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จจากหลากหลายวงการ

เห็นได้ว่าในทุกศาสนามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมายทั้งที่ก่อให้เกิดความเจริญและความเสื่อม แต่ทั้งนี้คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงใช้หลักศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ดังนั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดความเสื่อมย่อมมีผลต่อสุขภาวะทางจิตของคนในสังคมคือจะขาดหลักยึดเหนี่ยวที่ดีและไม่พบทางพ้นทุกข์ และนำไปสู่สุขภาวะทางจิตที่ย่ำแย่

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

ปัจจุบันประเทศไทยมีฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลแถลงต่อประชาชนว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจคือ การเงินหมุนเวียนได้ดี ฐานะของประชากร และรายได้ต่อหัวสูงขึ้น แต่สังคมของไทยเปลี่ยนไปจากสังคมแบบเกษตรกรรมมาเป็นสังคมแบบกึ่งอุตสาหกรรม จึงทำให้สภาวะเศรษฐกิจของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในสภาพที่ต่ำลงรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ทำให้มีหนี้สินมากมายบ้างก็จนไม่มีที่ทำมาหากิน คนที่ยังพอมีที่ดินเหลืออยู่ก็ขายให้นายทุนต่าง ๆ เพื่อนำเงินมาเลี้ยงชีพ จึงทำให้พื้นดินส่วนใหญ่ตกอยู่กับตระกูลที่มีเงินเพียงพอไม่กี่ยุค ทำให้เกิดช่องว่างใหญ่ระหว่างคนจนและคนมีเงิน เป็นปัญหาของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่จะต้องกระเสือกกระสนหาเงินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องด้วยอาชีพที่สุจริตบ้างทุจริตบ้างการดำเนินชีวิตก็มีสุขบ้างทุกข์บ้างตามแต่ว่าจะมีเงินมาจับจ่ายใช้สอยได้มากน้อยเพียงไรตลอดเวลา เป็นที่ทราบกันดีว่ารายได้ส่วน

ใหญ่ของข้าราชการคือเงินเดือนแต่เป็นที่ทราบกันดีว่าเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับการดำรงชีพเพราะค่าครองชีพสูงขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับเงินเดือนและรายได้ของข้าราชการไม่ได้สัดส่วนกันจนในบางครั้งทำให้เกิดการคอร์รัปชันอีกด้วย ประเทศไทยนั้นยังคงประสบปัญหาการออมและการลงทุนที่อยู่ในระดับต่ำทำให้รายได้รวมหรือรายได้สหประชาชาติของประเทศที่เพิ่มขึ้นซ้ำทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า(วารสารเศรษฐกิจและสังคม,2547:9) เห็นได้ว่าสภาพเศรษฐกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักของชีวิตของคนในสังคม ซึ่งมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม ซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีคือมีมาตรฐานสูง หรือความเป็นอยู่ที่ไม่ดีหรือไม่ได้มาตรฐาน จะมีผลต่อจิตใจของคนในสังคมที่สามารถให้เกิดความสุข ความทุกข์ มีความหวัง จิตใจเบิกบาน หรือเกิดความรู้สึกหดหู่ หวาดกลัวได้

1.2.3. การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตครอบครัว สามารถแบ่งประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

3.1 รูปแบบของครอบครัว ในสังคมยุคก่อน ครอบครัวต้องใช้แรงงานคนและแรงงานสัตว์ในการประกอบเกษตรกรรม ทำให้คนในสังคมนิยมที่จะมีลูกจำนวนมาก ซึ่งถือว่าทำให้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบครอบครัวจากครอบครัวขยายที่มีสมาชิก ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ลูกอยู่ร่วมกันภายในครอบครัวได้เปลี่ยนมาเป็นครอบครัวเดี่ยวซึ่งมีเฉพาะ พ่อแม่ และลูกเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมการมีลูกของคนไทยเกิดขึ้นหลังจากไทยได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาใช้ และเริ่มมีการวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราเพิ่มของประชากรให้น้อยลง ทำให้ขนาดของครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ ผลจากการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ คนไทยจะมีจำนวนบุตรน้อยลงเรื่อยๆ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติทำให้ขนาดครัวเรือนมีขนาดเล็กลงเหลือเท่ากับ 3.7 คน ในปี พ.ศ. 2541 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2543: 10)

3.2 บทบาทหน้าที่ของครอบครัวไทย ในสมัยสังคมเกษตรกรรมสถาบันครอบครัวไทยถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด เป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่หลากหลายเกือบทุกด้าน เนื่องจากสังคมไม่มีสถาบันทางสังคมอื่นๆ ในแง่เศรษฐกิจ สถาบันครอบครัวเป็นทั้งหน่วยผลิตและหน่วยบริโภค ในแง่สังคม สถาบันครอบครัวจะทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูและอบรมทั้งนี้เพราะไม่มีสถาบันการศึกษาใดๆ อบรมสั่งสอนให้ลูกมีนิสัยมีพฤติกรรมที่ดี ดำรงชีวิตตามแบบแผนทางวัฒนธรรมและสังคม ผู้หญิงสมัยก่อนอยู่บ้านดูแลเลี้ยงลูกส่วนผู้ชายมีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว แม้มีโอกาสได้ดูแลลูกเต็มที่ แต่ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทไปเนื่องจากผู้หญิงออกมาทำงานเพื่อหาเงินมาช่วยแบ่งเบาภาระให้กับครอบครัว จึงทำให้เวลาที่จะให้กับลูกลดลง และปล่อยให้เป็นที่ของสถาบันการศึกษารับหน้าที่แทน

กล่าวโดยสรุป ครอบครัวไทยในอดีตมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างเพื่อดำรงสถาบันครอบครัวให้อยู่รอด เมื่อสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย เกิดสถาบันทางสังคม กลุ่มสังคมหรือองค์กรใหม่ๆ ขึ้นในสังคมตามแนวคิดการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้

บทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัวเริ่มลดน้อยลงไปจากเดิม คงเหลือเฉพาะหน้าที่ที่สำคัญซึ่งไม่มีสถาบันทางสังคมใดมาทดแทนได้ เช่น การผลิตสมาชิกใหม่ให้แก่สังคม ส่วนด้านอื่น ๆ ก็จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในทางเศรษฐกิจครอบครัวไม่จำเป็นต้องผลิตทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นมาเพื่อบริโภคเอง ครอบครัวมีหน้าที่ผลิตสินค้าหรือบริการที่ตนมีความชำนาญโดยเฉพาะ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง มาสนองความต้องการบริโภคของสมาชิกในครอบครัวในทางสังคม สถาบันครอบครัวในปัจจุบันมีหน้าที่เฉพาะการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ในช่วงที่ไม่มีสถาบันทางสังคมใดรองรับ ส่วนหน้าที่ในการอบรมให้ความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ จะเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาหรือสถาบันทางสังคมอื่นๆ สถาบันครอบครัวมีหน้าที่เพียงให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้สมาชิกของครอบครัวได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษิตตามสมควรแก่ฐานะ

3.3 การเลือกคู่ครอง การสมรสและการหย่าร้าง ในสมัยก่อนหญิงไทยไม่มีโอกาสทางสังคมเท่าเทียมกับผู้ชาย สังคมถือว่าโลกภายนอกครอบครัวเป็นโลกของผู้ชายโดยเฉพาะ โอกาสที่ชายหนุ่มจะพบปะหญิงสาวตามลำพังเป็นเรื่องค่อนข้างยาก การจะเลือกคู่ครองต้องอาศัยการแนะนำของพ่อแม่สื่อ หรืออาจเป็นแบบคลุมถุงชนซึ่งหมายถึง พ่อแม่เป็นฝ่ายจัดการให้ตามที่เห็นเหมาะสม ในสังคมไทยปัจจุบัน แนวคิดเรื่องการเลือกคู่ครองของหญิงชายในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป คนในสังคมไทยยอมรับแนวคิดแบบชาวตะวันตกมากขึ้น ชายและหญิงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น และไม่ต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่อย่างเคร่งครัดเหมือนสมัยก่อน หญิงชายมีโอกาสเลือกคบหาสมาคมกับเพศตรงข้ามเพื่อเลือกเฟ้นหาคนที่ถูกใจได้ แต่อย่างไรก็ตาม สังคมส่วนใหญ่ก็ยังไม่ยอมรับแนวคิดแบบตะวันตกบางอย่าง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส หรือการทดลองอยู่ร่วมกันก่อนสมรส

ส่วนเรื่องการหย่าร้างของคู่สมรส สังคมไทยยอมรับเรื่องการหย่าร้างมากขึ้นตามลำดับ จนในปัจจุบันคู่สมรสจำนวนมากถือว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งของชีวิตสมรสที่ล้มเหลว พร้อมทั้งสังคมก็ยอมรับสถานภาพของหญิงหม้ายมากขึ้น ค่านิยมถือความบริสุทธิ์ของผู้หญิงมีความสำคัญน้อยลง ประกอบกับในปัจจุบันสามีและภรรยาก็จะทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเสมอเหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้อัตราการหย่าร้างของคู่สมรสสูงมากขึ้น(สนธิ สมัครการ 2533 : 15)

สรุปได้ว่าปัจจุบัน รูปแบบครอบครัวได้เปลี่ยนไป จากเดิมเป็นครอบครัวขยาย ก็เปลี่ยนมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น บทบาททางเพศก็เปลี่ยนไปผู้หญิงมีส่วนร่วมในการหาเงินมากขึ้น ทำให้เพศหญิงได้รับการยอมรับมากขึ้น มีโอกาสแสดงออกทางความสามารถ มีความสุขทางใจมากขึ้น ส่วนเพศชายเองก็เช่นกัน ที่มีความสุขมากขึ้น ที่ไม่ต้องรับภาระการเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว แต่อาจจะเป็นข้อเสียได้เพราะอัตราการหย่าร้างของคู่สมรสสูงมากขึ้น

1.2.4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

เทคโนโลยี คือความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำทรัพยากรหรือวัตถุดิบต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เทคโนโลยีเป็นความรู้ที่มนุษย์คิดค้นขึ้นนับตั้งแต่ความรู้ในการก่อไฟ ทำ

ขวานหิน การจับปลา การเพาะปลูก จนกระทั่งการสร้างจรวดและคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีที่สำคัญประกอบด้วย เทคโนโลยีการผลิตอาหารและเครื่องใช้ เทคโนโลยีการสื่อสารและการขนส่ง เทคโนโลยีการใช้พลังงาน เทคโนโลยีการป้องกันภัย และการทำสงคราม การคิดค้นเทคโนโลยีต่างๆ ขึ้นใช้เป็นวิธีการปรับตัวอันสำคัญของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถนำสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และพัฒนาสังคมมนุษย์ให้ก้าวหน้าขึ้น ระดับของเทคโนโลยีในสังคมโดยเฉพาะเทคโนโลยีการผลิตอาหารและ เครื่องใช้ต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละสังคมแตกต่างกัน

สังคมเมืองรับเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เร็วกว่าสังคมชนบทเนื่องจากมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มากกว่า ตลอดจนมีการเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายกว่ามนุษย์ได้รับประโยชน์อย่างมากมาจากการประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นโดยนักประดิษฐ์ของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นผลผลิตจากความรู้ที่เรียกว่าเทคโนโลยี การคิดค้นเทคโนโลยีใหม่และนำมาใช้แพร่หลายออกไป ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้มากมายในสังคมหนึ่งและแม้กระทั่งสังคมโลก

การคิดค้นเทคโนโลยีต่าง ๆ ขึ้นใช้เป็นวิธีการปรับตัวอันสำคัญของมนุษย์ ทำให้มนุษย์สามารถนำสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ มาเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต และพัฒนาสังคมมนุษย์ให้ก้าวหน้าซับซ้อนขึ้น ระดับของเทคโนโลยีในสังคมโดยเฉพาะเทคโนโลยีการผลิตอาหารและ เครื่องใช้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละสังคมแตกต่างกัน และเทคโนโลยีทางการผลิต เช่น การใช้เครื่องจักรกลในการเกษตรแทนการใช้แรงงานคนและสัตว์ทำให้เกิดการทำไร่นาขนาดใหญ่ และลดการใช้แรงงานคนและสัตว์ เกิดการย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองอย่างมากมาย การมีรถยนต์ใช้ทำให้การขนส่งและการค้าขายตัว อย่างกว้างขวาง เมืองกับชนบทมีการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้น ปัจจุบันกรรมวิธีการผลิตแบบใหม่แพร่เข้าไปในชนบทชาวนาในประเทศไทยใช้เครื่องทุ่นแรงมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องเกี่ยวข้าวทำให้ประเพณีขอแรงหรือการลงแขกเกี่ยวข้าวค่อยน้อยลง รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีการคมนาคมขนส่งก็เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง การสื่อสารทางไกลด้วยเครื่องสื่อสารสมัยใหม่ทำให้ข้อมูลข่าวสารแพร่ไปถึงกันทั่วโลก ก่อให้เกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมและการแผ่อิทธิพลถึงกันระหว่างสังคมต่าง ๆ อย่างไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่า "โลกาภิวัตน์"

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่เราใช้นั้น นำไปสู่การที่ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย เพื่อมาสนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ทำให้มนุษย์มีความสุขเสียทีเดียว เพราะบ่อยครั้งที่เราพบว่าการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นจักรกล มาใช้ในเรื่องของสงครามและความรุนแรงภาพรวมของสังคมไทย การมีเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ โดยการประดิษฐ์ขึ้นเองในสังคมหรือโดยการรับสิ่งใหม่จากสังคมอื่นเข้ามาใช้ก็ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

1.2.5 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณสุข

ย้อนเวลาไป 5 ปี โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค เกิดขึ้นในรัฐบาลยุคของพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ตามมา ทั้งแง่บวกและแง่ลบ หลายคนยังมีข้อสงสัยโดยเฉพาะประเด็นของคุณภาพการให้บริการ งบประมาณและการจัดการโครงการ กระทรวงสาธารณสุขต้องการทำหลักประกันสุขภาพเพื่อคนรากหญ้าหรือกลุ่มคนจน และคนด้อยโอกาสทางสังคมเพื่อที่จะมีโอกาสได้รับบริการสาธารณสุขได้เท่าเทียมกับบุคคลกลุ่มอื่นๆ โดยได้ผลักดันนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยได้ดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 เป็นต้นมา หลังจากนั้นไม่นานก็ได้ออก พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก รัฐบาลจึงได้ชี้แจงและจัดวางเป้าหมายดังนี้

1. ให้การบริการหลักที่จำเป็นแก่ชีวิตรวมถึงความทุกข์พลภาพต่างๆ ด้วยและประชาชนสามารถเข้าถึงบริการหลักได้และเกิดความเท่าเทียมกัน
2. ต้องการให้ระบบสุขภาพทั้งระบบมีประสิทธิภาพ ซึ่งพบว่างบประมาณในแต่ละปีรวมทั้งประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีและไม่ช่วยให้ประชาชนได้รับบริการทั้งถึง ความซับซ้อนของการให้บริการ และประสิทธิภาพ ยังคงต้องเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขต่อไป เพราะคนส่วนใหญ่เริ่มไปค้างค้างอยู่ที่โดยโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ในขณะที่โรงพยาบาลขนาดเล็กไม่สามารถดึงดูดคนไข้ไปรักษาได้
3. คนรู้สึกว่าการบริการสุขภาพมีคุณภาพดีขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาการได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐต่ำ (น้อยกว่า 200 บาทต่อหัว) ทำให้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในการให้บริการ
4. ต้องการให้เป็นระบบสุขภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้จริงและสามารถตรวจสอบได้

จากการทำโพลล์เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ตลอด 3 ปีที่ผ่านมาพบว่าในปีแรกความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยรวมดีกว่าร้อยละ 80 แต่ในเรื่องคุณภาพยังไม่ค่อยมั่นใจพอขึ้นปีที่ 2 ทั้งความพึงพอใจในเรื่องคุณภาพและโครงการโดยรวมต่างก็ดีขึ้น ส่วนปีที่ 3 ความพึงพอใจของคนไข้ในภาพรวมเท่าเดิม ขณะที่ความพึงพอใจในด้านคุณภาพดีขึ้น โดยคำว่า คุณภาพสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ คุณภาพทางด้านสังคม เป็นเรื่องที่ประชาชนรู้สึกเอง เช่น การรอคิวเป็นต้น ส่วนคุณภาพด้านการแพทย์ พิจารณาได้จากผลการศึกษางานวิจัย เช่น ยาที่ใช้ต่อไปสั่งยาแพทย์ใกล้เคียงของเดิม กล่าวได้ว่า เรื่องของการบริการทางการแพทย์ได้แตกต่าง แต่ในเรื่องของความพึงพอใจนั้น มีความพึงพอใจมากขึ้นแต่เมื่อดูทางด้านความพึงพอใจของผู้ให้บริการพบว่ามีปัญหาอยู่สรุปว่า วิชาชีพแพทย์จะเป็นบุคลากรที่ไม่สบายใจในโครงการมากที่สุด เพราะเนื่องจากต้องรับภาระงานมากขึ้นและมีปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ส่วนอัตราการฟ้องร้องแพทย์ต่อประชากรเปรียบเทียบก่อนและหลังโครงการซึ่งมีอัตราส่วนน้อยลง (นพ.สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, วารสารเศรษฐกิจและสังคม ก.ค.-ส.ค. 47) โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรค

เป็นเพียงโครงการหนึ่งที่ช่วยสร้างความมั่นคงทางสุขภาพให้แก่คนไทยโดยเฉพาะคนที่ด้อยโอกาส หากทุกคนต้องการมีสุขภาพที่แข็งแรง ต้องเริ่มจากการดูแลสุขภาพของตนเองให้ได้อย่างสม่ำเสมอ และถ้าหากมีการเจ็บป่วยไข้ก็จะได้ยังได้รับการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพจากโครงการ มีกระแส วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางเรื่องโครงการ 30 บาทว่าประสบความสำเร็จล้มเหลว แต่รัฐบาลยังมี โครงการที่สามารถทำให้ประชาชนไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในวิธีการป้องกันและดูแลสุขภาพ มากขึ้น ทำให้เกิดกระแสนิยมเกี่ยวกับเรื่องการดูแลสุขภาพ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่ากระแสตื่น สุขภาพ สถานการณ์ทั่วไป ได้เกิดกระแสตื่นสุขภาพ โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นกลาง เกิดขึ้นจากหลาย เหตุปัจจัย ที่สำคัญมาจากการโฆษณาของอุตสาหกรรมอาหารเสริมหรือเสริมอาหารและความงาม เช่น วิตามินและสารสกัดต่างๆ ครีมหน้าแต่ง การสวนล้างพิษ เครื่องดื่มน้ำดำเป็นที่นิยมลดลง พวก ชาสมุนไพรได้รับความนิยม ข้อสังเกต กระแสตื่นสุขภาพนี้ ในด้านหนึ่งดูขัดกับกระแสการดื่ม น้ำเมา และการสูบบุหรี่ ไปจนถึงการเที่ยวกลางคืน การใช้ยาเสพติดซึ่งล้วนบั่นทอนสุขภาพ แต่ก็มีด้านที่ เหมือนกัน นั่นคือ เป็นกระแสของการบริโภค แต่ว่าบริโภคต่างกัน จึงควรสร้างกระแสรักษาสุขภาพ โดยไม่ต้องบริโภคให้เพิ่มมากขึ้น (สกว. มติชนรายสัปดาห์ วันที่ 03 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ปีที่ 25 ฉบับที่ 1294) สำหรับสถานพยาบาลสมัยใหม่ของรัฐและเอกชน ซึ่งรวมทั้งโรงพยาบาลขนาดต่างๆ ไปจนถึงคลินิกและสถานอนามัยด้วยนั้น พบว่า แม้จะมีเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ก็นับยังไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของประชาชน และมักจะกระจุกหรือรวมตัวกันอยู่เฉพาะในเขตเมืองเป็นส่วนใหญ่ ราษฎรในชนบทท้องที่ห่างไกลยังขาดสถานพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งรวมทั้งแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่เทคนิคสาธารณสุขอีกเป็นจำนวนมาก ดังเราจะพบว่าอัตราประชากรต่อ แพทย์ของไทยเรายังไม่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับของประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนั้นยังมีความ แตกต่างกันมากระหว่างเมืองกับชนบทอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปคือการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขมีการเปลี่ยนแปลงด้านสวัสดิการ ที่ให้กับประชาชน คือโครงการ 30 บาทซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสียที่ตกอยู่กับประชาชนแต่ทางรัฐบาลก็ ยังมีโครงการที่ส่งเสริมสุขภาพให้ประชาชนมีการดูแลสุขภาพตัวเองมากขึ้น

1.2.6 การเปลี่ยนแปลงด้านอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งหมายถึงการกระทำบางอย่างที่สังคมถือว่าเป็นการกระทำความผิด ต่อสังคมส่วนรวม ผู้ที่กระทำจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย เช่น ฆ่าคนตาย ลักทรัพย์ หรืออย่างอื่นที่การกำหนดโทษไว้ชัดเจนในกฎหมาย(สมุลทิพย์.2547.ออนไลน์) การกระทำที่ละเมิดต่อ กฎหมายที่มีโทษทางอาญา ประเภทของอาชญากรรมซึ่งแบ่งตามสถิติจากกรมตำรวจสามารถแบ่ง ออกได้เป็น 5 ประเภทด้วยกันคือ

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ซึ่งประกอบด้วย การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การปล้นชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง เมื่อเปรียบเทียบกับจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลง ร้อยละ 18.63

2. คดีชีวิตร่างกายและเพศ ซึ่งประกอบด้วย การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา การทำให้ตายโดยประมาท การพยายามฆ่า การทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 5.64
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วย การลักทรัพย์ การวิ่งราวทรัพย์ การริดเอาทรัพย์ การกรรโชกทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การรับของโจร การทำให้เสียทรัพย์ เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.28
4. คดีที่น่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย การโจรกรรมรถจักรยานยนต์ การโจรกรรมรถยนต์ การโจรกรรมโค-กระบือ การโจรกรรมเครื่องมือเกษตร การปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร การปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่ การข่มขืนและฆ่า การลักพาเรียกค่าไถ่ การฉ้อโกง การยักยอก เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 8.46
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ประกอบด้วย คดีอาวุธปืน(ปืนธรรมดาและปืนสงคราม) การพนัน(การพนันทั่วไปและการพนันสลากกินรวบ) คดียาเสพติด การค้าประเวณี การมีและเผยแพร่วัตถุลามก เมื่อเปรียบเทียบจากปี 2546 กับ 2547 มีอัตราลดลงร้อยละ 20.8 (กรมตำรวจ.2548 .ออนไลน์)

นอกจากนี้ยังได้มีงานวิจัยเรื่องความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน จัดทำโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฝ่ายกองวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ที่จะทราบถึงความหวาดกลัวภัยของประชาชน ต่อ ปัญหา อาชญากรรม ตลอดจน ผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อความหวาดกลัวภัยของประชาชนเพื่อที่จะเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการที่จะลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนยังคงมีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมอยู่สูง โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในเวลา กลางคืนและมีความหวาดกลัวสูงมาก เมื่อออกไปนอกบ้านในแถบละแวกบ้านในเวลากลางคืน แต่ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนดังกล่าวยังแปรผันตามตัวแปรต่าง ๆ คือ

1. อายุ ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีอัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูง
2. เพศ ประชาชนที่เป็นเพศหญิง มีอัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูงกว่าเพศชาย
3. ที่พักอาศัย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารพาณิชย์ (ตึกแถว) มีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมสูงกว่า ผู้ที่อยู่อาศัยในสถานที่พักประเภทอื่น ที่พักอาศัยที่ประชาชนมีความหวาดกลัวน้อยที่สุดคือบ้านพักของทางราชการ
4. ระยะเวลาที่พักอาศัย ประชาชนที่พักอาศัยในที่อยู่ปัจจุบันเป็นระยะเวลานั้นจะมี ความหวาดกลัว ภัยอาชญากรรม สูงกว่า ผู้ที่พักอาศัยมาเป็นเวลานาน
5. การมาตรวจของตำรวจสายตรวจ มีผลต่ออัตราความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชน กล่าวคือ ถ้ามีตำรวจสายตรวจมาตรวจอยู่เป็นประจำ ทำให้อัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลดลง

6. ยามหรืออาสาสมัครรักษาความปลอดภัย มีผลต่ออัตราความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนสูง ซึ่งถ้าในหมู่บ้านมียามหรืออาสาสมัครรักษาความปลอดภัยจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น

7. การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ถ้าประชาชนหรือบุคคลในครอบครัว เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะทำให้ มีความหวาดกลัวภัย อาชญากรรมสูงกว่าบุคคลที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

เมื่อโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ในสังคมปัจจุบัน การรับรู้ปัญหาด้านอาชญากรรมเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจของคนในสังคมเป็นจำนวนมาก ซึ่งแนวทางการป้องกันปัญหาด้านอาชญากรรม เช่นในเรื่องของความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน ควรที่จะให้ความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกัน อาชญากรรมแก่ประชาชน และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจออกตรวจตรารักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง รวมทั้งควรให้ความสนใจต่อเพศหญิง และบุคคลที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเป็นพิเศษ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นในการป้องกันอาชญากรรมโดยการอบรมให้มีอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้านหรือในท้องถิ่นนั้นๆต่อไป

1.2.7 การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในรอบปี 2547 ที่ผ่านมา เกิดการปฏิรูปมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายและโครงสร้างทางการศึกษาอย่างมาก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคจำนวนมากในการปฏิรูปครั้งนี้ ทำให้ดูเหมือนว่าจะเกิดความล่าช้าและหยุดนิ่งทุกอย่างอยู่ในภาวะชะงักงัน ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมีเหตุปัจจัยที่ซับซ้อน ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงภาพรวมของการศึกษาไทยและปัญหาเป้าหมายทิศทางการศึกษาไทยซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้(อนุช อาภาภิรมย์.2518 :45-60)

1.2.7.1 ภาพรวมการศึกษาไทย

ตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา มีดังนี้

- (1) หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย
- (2) การสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อให้ทันสังกัดพอใจ และหลายแห่งไม่มีความเข้าใจในการเขียนหลักสูตร
- (3) เนื้อหาหลักสูตรมีมากเกินไป ครูสอนไม่ทัน หรือบางรายวิชาเนื้อหาหายากเกินไป
- (4) การประเมินผล ส่วนใหญ่ไม่ให้เกิดกตักขำขัน มีการสอบซ่อมเสริมที่ทำไม่จริงจัง
- (5) ควรมีสถาบันทดสอบแห่งชาติ
- (6) ด้านหนังสือเรียน โรงเรียนมีอิสระสั่งซื้อหนังสือเรียนจากเอกชนที่มีราคาแพง แบบเรียนที่รัฐจัดสรรส่งให้ล่าช้า
- (7) ใบบางของครูส่วนใหญ่คัดลอกจากหนังสือที่ขายในท้องตลาด ไม่ได้มาตรฐาน ขาดการริเริ่มของครู ครูไม่สามารถสรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการเรียนเรื่องนี้คืออะไร

(8) คุรุชาดความมั่นใจในสถานภาพและความมั่นคง โดยเฉพาะการโอนโรงเรียนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(9) รัฐบาลควรกระจายอำนาจแท้จริงแก่โรงเรียนมากขึ้น โดยการสนับสนุนบุคลากร สวัสดิการและค่าตอบแทน เร่งการพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง (ไทยรัฐ.2548 :20)

1.2.7.2 ปัญหาเป้าหมายทิศทางการศึกษาที่ชัดเจน

ในเรื่องของปัญหาเป้าหมายทิศทางการศึกษา เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากเพราะหากส่วนนี้ขาดความชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้ภาพรวมส่วนอื่นไม่ชัดเจนไปด้วยว่า จัดการศึกษาไปทำไมเพื่ออะไร ซึ่งในด้านเป้าหมายทิศทางการศึกษานั้น มีประเด็นควรพิจารณา 2 ด้าน ด้านหนึ่งพิจารณาการศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือ และอีกด้านหนึ่ง ในฐานะเป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง กล่าวคือ

1 พิจารณาการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือ ซึ่งมุ่งใน 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งที่ปัจจุบันดูมีความแจ่มชัดขึ้นว่า มุ่งหวังให้เป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมความรู้ ซึ่งต้องการคนงานความรู้(Knowledge Worker) จำนวนหนึ่ง แต่ในความชัดเจนนี้ดูยังไม่พร้อมเพรียงอยู่ยิ่งมาก เช่น ในด้านบุคลากรทางการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และอื่นๆ การศึกษาในฐานะเครื่องมือ อีกส่วนหนึ่งน่าจะได้แก่การแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล การแก้ปัญหาความยากจนนั้น เห็นพ้องกันว่าจำต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในด้านนี้ก็พบว่าขาดความพร้อมเพรียงอีกเช่นกัน เป็นต้นว่าถ้าต้องการใช้การศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ก็ต้องมีเนื้อหาการเรียนการสอนว่าด้วยความยากจนว่าเกิดขึ้นจากเหตุใด มีความเป็นมาเป็นไปอย่างไร การจัดการความยากจนเป็นอย่างไร และวิธีปฏิบัติจะอย่างไร

2 พิจารณาการศึกษาในฐานะเป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง เป็นสิ่งที่กล่าวกันมานาน แต่ปฏิบัติให้บังเกิดผลจริงค่อนข้างยาก นักการศึกษาจำนวนไม่น้อยเห็นว่า การศึกษามีจุดหมายในตัวมันเองในด้านการเข้าใจตนเอง การสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้ถึงที่สุด การรู้สึกพึงพอใจในการพัฒนาของตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านจริยธรรม ปัจจุบันบางที่เรียกว่าความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว

3 การกิจเฉพาะหน้า เป็นภารกิจที่ทางภาครัฐมีการเคลื่อนไหวที่น่าสนใจดังนี้

3.1 การจัดตั้งองค์กรเพื่อเร่งพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนและปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (สปร.) ประกอบด้วยแขนง 8 หน่วย ได้แก่ สถาบันวิทยาการการเรียนรู้ (สวร.) ศูนย์ส่งเสริมความสามารถพิเศษแห่งชาติ (สมพช.) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย (สทช.) ศูนย์กลางการเรียนรู้ไอซีทีแห่งชาติ สำนักงานสร้างสรรค์งานออกแบบ (สศบ.) สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) เป็นการริเริ่มเพื่อปฏิรูปทางการศึกษาที่โดดเด่น คาดหมายว่าจะเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลที่สำคัญ

3.2 การขยายโอกาสทางการศึกษา มีที่เด่น ได้แก่ การแจกทุนการศึกษา ทั้งศึกษาใน

ประเทศและไปต่างประเทศจำนวนนับแสนทุน โครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนภายในประเทศรุ่นที่ 1 ปี 2547 มีนักเรียน "หัวกะทิ" จากต่างจังหวัด เข้ามาศึกษาในโรงเรียนมีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ เด็กดังกล่าวได้ให้สัมภาษณ์ มีบางตอนที่น่าสนใจ เช่น "เด็กกรุงเทพฯ จะขยันทำแบบฝึกหัดในจำนวนที่มาก และค่อนข้างยากทุกวัน ผิดกับที่โรงเรียนเดิมที่จะให้ทำแค่ 2-3 ข้อง่าย ๆ รวมทั้งเวลาที่ว่างก็มักจะหมดไปกับการอ่านหนังสือ เรียกได้ว่าทุกวินาทีมีค่ามาก และเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กกรุงเทพฯ เรียนเก่ง และยังเป็นแรงกระตุ้นให้ขยันตามด้วย" บ้างว่า "ผมได้เห็นชีวิตคนกรุงเทพฯ ที่ทุกวันมีแต่ความเร่งรีบ ต้องอยู่กันแออัด แม้แต่ในรั้วโรงเรียนเทพศิรินทร์ก็คับแคบ แคมป์การจราจรก็ติดขัด ซึ่งที่ต่างจังหวัดมีพื้นที่กว้างขวางสะดวกสบาย ธรรมชาติก็ดีแต่ถึงอย่างไรก็เป็นประสบการณ์แปลกใหม่ ได้รู้จักการใช้ชีวิตของคนกรุงเทพฯ" บางกลุ่มเล่าว่า นักเรียนที่นั่นนอกจากจะมีอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยและครบครันแล้ว การรายงานหน้าชั้น (ก็น่าสนใจ) เป็นการแสดงละคร ทำให้รายงานเรื่องนี้เข้าใจง่ายขึ้น (สยามรัฐ .2548 :25)

3.3 การตั้งโรงเรียนพิเศษต่างๆ เพิ่มความหลากหลายและโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียน หรือโรงเรียนในฝัน 921 โรงเรียน นอกจากนี้ มีโรงเรียนต้นแบบการศึกษา 2,500 โรงเรียน วิถีพุทธ 80 โรงเรียน ในกำกับรัฐ 19 โรงเรียน (และจะเพิ่มขึ้นอีก) โรงเรียนสองภาษา 53 โรงเรียน นวัตกรรมและสรรหาผู้มีความสามารถพิเศษ 75 โรงเรียน (ข้อมูลนำรัฐของประเทศไทย.2548) โรงเรียนพิเศษต่างๆ เหล่านี้ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการ ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายส่วนหนึ่งเกิดจากการเปิดกว้างขึ้นของหลักสูตรและการศึกษาของไทย คาดหมายว่า จะมีโรงเรียนพิเศษขึ้นใหม่ตามความซับซ้อนของสังคม เป็นสิ่งที่น่าจับตาเรื่องหนึ่งด้วยว่า ใครจะฉวยคว้าหรือได้ประโยชน์เป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจน คือ นโยบายทางด้านการศึกษาแนวใหม่ที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่แก่ทั้งคณาจารย์ ครูผู้สอน และนักเรียน นักศึกษา ทำให้เกิดการตื่นตัวอย่างสูงเพื่อการปรับตัวในการตอบรับกับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีผลต่อสภาวะการรับรู้และสภาวะทางจิตของผู้คนในสังคมที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงคือผู้สอนผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมคือผู้ปกครอง พ่อแม่ ในการตั้งรับและปฏิบัติตามให้ทันกับแนวปฏิรูปใหม่นี้

1.2.8 การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครอง

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข และมีคณะรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทว่ารัฐบาลมีนโยบายที่คล้ายคลึงกันในการพัฒนาและตอบสนองต่อความเจริญก้าวหน้าของทั้งประชากรและของประเทศ สำหรับรัฐบาลปัจจุบันจุดเด่นในด้านการเมืองการปกครองอยู่ตรงที่ได้การยอมรับจากประชาชนมากที่สุดในประวัติศาสตร์ คือมีเสียงข้างมากในสภาถึงระดับที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ จัดได้ว่าเป็นรัฐบาลที่มีเสถียรภาพสูง แต่อย่างไรก็ตามก็ยังเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในการบริหารและความขัดแย้งอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครองของไทยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ (อนุช อาภาภิรมย์.2518

:45-60)

8.1 ความขัดแย้งในชนชั้นนำ

ในเรื่องของความขัดแย้งในชนชั้นนำ มักจะปรากฏว่าความขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง ถึงขั้นเกิดชนมรณัฐันท์เกิดขึ้น สร้างภาพเกี่ยวกับ "ชาลง" ของพรรคไทยรักไทย ความขัดแย้งดังกล่าว ได้ขึ้นสู่กระแสสูงในเดือนตุลาคม และลดลงในปลายเดือนพฤศจิกายน 2547 วิเคราะห์กันว่าเป็นการขัดแย้งหลักระหว่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ "กลุ่มทุนเก่า/ผู้ดีเก่า" ที่พึ่งพิงระบบราชการและมีลักษณะท้องถิ่น กับกลุ่มทุนใหม่ที่มีลักษณะเป็นผู้ปฏิรูปและบริหารระบบราชการและเป็นแบบโลกาภิวัตน์ สาเหตุพื้นฐานของความขัดแย้ง พบว่าความขัดแย้งดังกล่าว น่าจะเกิดจากสาเหตุพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ 1) ทัศนะในการพัฒนา จะไปเร็วหรือไปช้าและ 2) ผลประโยชน์ของกลุ่มพวก ซึ่งมีการโจมตีนโยบายรัฐบาลว่าเป็นแบบประชานิยม การทำให้ประชาชนจับจ่ายเกินตัว ไม่พึ่งตนเอง เกิดภาวะฟองสบู่ระยะยาว (แม้ตัวเลขยังไม่เป็นไปตามนั้นชัดเจนนัก บางโครงการ เช่น เอสเอ็มแอล น่าจะเป็นการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง) เกิดการคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อน อย่างไรก็ตาม ข้อโจมตีนี้หลายประการก็เป็นเรื่องน่ารับฟัง เช่น การเน้นด้านการตลาดมากเกินไป และปัญหาคอร์รัปชันที่กัดกร่อนสังคมมานาน

ส่วนผลด้านบวกจากความขัดแย้ง พบว่าความขัดแย้งดังกล่าว ก็มีข้อดีที่ทำให้เกิดความสนใจในนโยบายสาธารณะอย่างกว้างขวาง มีบทเรียนว่า การให้นโยบายเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการเลือกทางการเมือง ควรจะตามมาด้วย การเปิดให้มีการเสนอและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายสาธารณะอย่างกว้างขวางในระดับหนึ่ง ท่ามกลางความขัดแย้งรัฐบาลได้พยายามพลิกสถานะจากการถูกกระทำทางการเมือง หรือการเป็น "ชาลง" ในหลายประการด้วยกัน เช่น การจัดทัวร์นกขมิ้น แก้ปัญหาตรงในพื้นที่ การพบนกเพื่อให้อำนาจใจ การจัดงานมหกรรมจากรากหญ้า ทั้งนี้ สถานการณ์ได้เริ่มพลิกกลับมาเป็นผลดีกับฝ่ายรัฐบาล ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน 2547

8.2 การปฏิรูประบบราชการ

ความเคลื่อนไหวในเรื่องผู้ว่าซีอีโอ ทูตซีอีโอ ผลไม่ชัดเจน การปรับโครงสร้างวิธีทำงานและระบบงบประมาณ ก้าวหน้าไปพอสมควร ส่วนการยกระดับคุณภาพข้าราชการคืบหน้าไปน้อย การแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน และประสิทธิภาพการทำงานยังต้องทำต่อไป การแปรรูปรัฐวิสาหกิจใหญ่ อย่างเช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ที่มีพนักงานเป็นปีกแผ่นมากที่สุด ยังไม่คืบหน้า กล่าวโดยรวมได้ทำให้ระบบราชการเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ แต่ยังไม่ถึงขั้นจัดระบบรัฐใหม่

8.3 กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรณีสามจังหวัดภาคใต้ ได้เกิดเหตุก่อการร้ายใหญ่น้อยอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2547 เช่น กรณีกรือเซะ กรณีตากใบ การสังหารรายวันของกลุ่มก่อเหตุร้าย ที่ไม่มีกลุ่มใดประกาศความรับผิดชอบ แต่มีหลักฐานพอบ่งชี้ได้ว่า เป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่อาศัยความคิดชาตินิยมผสมความเชื่อทางศาสนา ซึ่งผลกระทบสำคัญจากกรณีสามจังหวัดภาคใต้ เป็นการท้าทายต่ออำนาจรัฐและกลุ่มผู้ปกครองไทยสำคัญอีกครั้งหนึ่ง กรณีกรือเซะและตากใบทำให้ทางการรัฐบาลตกเป็นฝ่ายรับทางการ

เมือง และน่าจะมีผลกระทบสำคัญในการปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับรัฐและบทบาทรัฐใหม่ จากการที่รัฐเป็นผู้ผูกขาดความรุนแรง และเป็นผู้ใช้อำนาจเพื่อการสร้าง ความมั่นคงภายในประเทศ เปลี่ยนเป็นว่า รัฐจะต้องแบ่งอำนาจให้แก่กลุ่มต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และรัฐมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานความร่วมมือในการสร้างความมั่นคงของชาติ จากการศึกษาในเรื่องการก่อการร้าย และการต่อต้านได้เป็นประเด็นศึกษากันทั่วโลก เช่น มีการศึกษาบางชิ้นระบุว่า การก่อการร้ายไม่ได้ขึ้นกับความยากจน แต่เกี่ยวกับเสรีภาพทางการเมือง โดยสังคมที่มีเสรีภาพทางการเมืองสูง หรือรวบอำนาจสูง การก่อการร้ายจะน้อย ส่วนที่อยู่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ จะมีการก่อการร้ายมากกว่า ผลการศึกษาเรื่องนี้ค่อนข้างโต้แย้งได้ ประเด็นก็คือการเก็บบทเรียนเรื่องการก่อการร้ายตั้งแต่ในอดีต และในพื้นที่ต่างๆ น่าจะช่วยให้สามารถเข้าใจเหตุร้ายในสามจังหวัดภาคใต้ได้ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่าท่ามกลางปัญหาและความยากลำบากในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครองนั้น รัฐบาลได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ทางการเมืองการปกครอง นั่นคือ การที่รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้ง อยู่ครบกำหนดวาระเป็นครั้งแรก สะท้อนความมั่นคงทางการเมือง ความสามารถในการบริหารและการประนีประนอม จนการเมืองไทยค่อนข้างมีเสถียรภาพ การปฏิรูประบบราชการคืบหน้าต่อไปแม้มีแรงต้าน การสร้างผู้ว่าซีอีโอ กระทำได้ในระดับหนึ่ง เสถียรภาพของรัฐบาล การปฏิรูประบบราชการ และการบริหารปกครองประเทศ การขจัดอิทธิพลท้องถิ่น เหล่านี้ก่อให้เกิดภูมิทัศน์ทางการเมืองใหม่ของประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ย่อมมีผลกระทบต่อความรู้สึก สภาวะการรับรู้ของประชาชนทั่วไปที่มีต่อรัฐบาล ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

1.2.9 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยที่มีผลกระทบกับการดำรงชีวิตของพวกเรา ในปัจจุบันพบว่าเรามากจะเจอปัญหาจากสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลภาวะทางน้ำที่มีความเน่าเสีย มีพิษมีเชื้อโรคและกัมมันตภาพรังสีที่นำมาซึ่งการขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับการอุปโภคบริโภค แม้แต่อาหารที่เป็นพิษล้วนเกิดจากการกระทำของคนที่กินทำให้เกิดความเสียหายต่อการบริโภค รวมไปถึงควันพิษที่เกิดจากการสูบบุหรี่หรือเครื่องยนต์ การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจากโรงงานบ้านเรือนหรือแม้แต่กระทั่ง ภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยจากน้ำท่วม และล่าสุดการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิโดยไม่มีการเตือนภัยล่วงหน้า ทำให้มีผู้เสียชีวิตสูงกว่าห้าพันคน ส่วนมลภาวะทางเสียงและอากาศจากการจราจรและการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดความเสื่อมทางสุขภาพร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีประชากรหนาแน่น การจราจรคับคั่ง มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง อาจเกิดความผิดปกติทางใจจนแสดงออกถึงอาการทางร่างกายเช่น ปวดศีรษะหรือ คลุ้มคลั่ง จากการศึกษาของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รวบรวมปัญหาที่เกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมกับสังคมเมืองไว้ดังนี้

ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548.ออนไลน์)

9.1 ปัญหาความหนาแน่นของประชากรและการขยายตัวของชุมชน

ปัญหาความหนาแน่นของประชากรและขยายตัวของชุมชน เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเมือง โดยเฉพาะความหนาแน่นและการขยายตัวของชุมชนที่ไม่ได้มีการวางแผนรองรับ ปัญหานี้เกิดจากอัตราการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของแรงงาน ได้แก่ บริเวณพื้นที่อุตสาหกรรมจะมีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจำนวนมากเข้ามายังพื้นที่ดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความหนาแน่นของประชากร ทำให้ระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการไม่พอเพียงต่อความต้องการ และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้การขยายตัวของชุมชนที่ไม่เป็นระเบียบ ทำให้เกิดการใช้พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ อันนำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อม

9.2 ปัญหาทางด้านน้ำ

9.2.1 ปัญหามลภาวะทางน้ำ

ปัญหามลภาวะทางน้ำเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับการขยายตัวของชุมชนโดยเป็นผลต่อเนื่องกันจากการขยายตัวของประชากร คือ ปริมาณน้ำทิ้งและความสกปรกจะเพิ่มขึ้นอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและทำให้ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย-ความสกปรก และอัตราการฟื้นฟูตามสภาพธรรมชาติของแหล่งน้ำลดลง มีผลเสียต่อการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคภายในชุมชน ทำให้มีน้ำใช้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในชุมชน นอกจากนี้ยังมีผลเสียต่อทัศนียภาพของเมือง และระบบนิเวศวิทยาในน้ำอีกด้วย โดยแหล่งกำเนิดน้ำเสียในชุมชนจะเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนและน้ำเสียจากการบริโภคในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกปล่อยออกมารวมกันและระบายสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ

9.2.2 ปัญหาน้ำท่วม

ปัญหาน้ำท่วมในชุมชนเกิดจากสภาพข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่และจากการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ โดยขาดการศึกษาผลกระทบและวางแผนรองรับ เช่น โครงข่ายถนน และระบบบำบัดน้ำเสีย นอกจากนี้พื้นที่บางแห่งไม่มีผังเมือง เพื่อชี้นำการพัฒนาให้เป็นระบบ ทำให้เกิดการพัฒนาเมืองอย่างไร้ทิศทาง มีการขยายตัวกระจายไปโดยรอบ (Urban Sprawl) แม้แต่ในบริเวณที่ต่ำหรือมีปัญหาการระบายน้ำเมื่อฝนตก หรือการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง เช่น ถนน หรือ อาคารที่ขวางทางระบายน้ำทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมอย่างรุนแรงที่ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทรัพย์สินและชีวิต จึงเป็นปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งที่เป็นดรรชนีบ่งชี้ถึงการเจริญเติบโตของเมืองที่เกินพอดีหรือขาดการวางแผนที่ดี

9.2.3 ปัญหาการขาดน้ำบริโภค

ปัญหาการขาดน้ำบริโภคมีสาเหตุมาจากชุมชนมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ-สังคมเพิ่มมากขึ้น ความต้องการใช้น้ำเพื่อการบริโภคจะมีมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำบริโภคเนื่องจากมีกำลังการผลิตไม่พอเพียงต่อจำนวนประชากร และมีแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำสะอาดที่ใช้ในการบริโภคไม่พอเพียง โดยเฉพาะชุมชนเมืองที่มีบทบาทพิเศษ เช่น การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม หรือเป็นบริเวณที่มีเกษตรกรรมประเภทที่ใช้น้ำมาก หรือเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่

ต้องการใช้น้ำจำนวนมากในกระบวนการผลิต การขาดน้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ต้องมีการขนส่งหรือลำเลียงน้ำมาจากที่ไกล มีค่าใช้จ่ายสูงในการขนส่งและการเก็บสำรอง ทำให้เกิดปัญหาการบริโภคหรือการใช้งานในการดำเนินกิจกรรมหรือในชีวิตประจำวันทำให้เกิดสภาพที่ไม่ยั่งยืนกับการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

9.3 ปัญหาการจราจรติดขัด

การจราจรติดขัดเป็นปัญหาที่ตามมาเมื่อเมืองพัฒนาจนมีประชากรจำนวนมากหนาแน่น และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาก หรือเป็นปัญหาของเมืองใหญ่ที่ขาดการวางแผนรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น สาเหตุอาจมีหลายประการ เช่น การขาดการวางแผนที่ดีทำให้มีสัดส่วนของพื้นที่ผิวจราจรของเมืองน้อย ระบบโครงสร้างถนนหนทางไม่ดี สับสน หรือไม่มีประสิทธิภาพ หรือขาดระบบการขนส่งมวลชนที่ดี หรือมีการพัฒนาเมืองเข้มข้นหนาแน่นเกินไปในบริเวณใจกลางเมืองหรือในบางกรณีเป็นเพราะมีเส้นทางสัญจรระหว่างเมืองที่ผ่าเข้าไปในใจกลางเมือง หรือเมืองขยายเข้ามาล้อมรอบทางหลวงระหว่างเมืองการจราจรติดขัดทำให้เกิดปัญหาติดตามามากมาย นับตั้งแต่การเสียเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มีประสิทธิภาพ และยังเป็นสาเหตุสำคัญของมลภาวะทางอากาศและเสียง และยังทำให้เกิดความตึงเครียด ซึ่งเหล่านี้มีผลต่อสุขภาพทางกายและทางใจโดยตรงของประชากรเมือง

9.4 ปัญหามลภาวะทางอากาศ

มลภาวะทางอากาศส่งผลต่อชุมชนในแง่ของสุขภาพกาย-สุขภาพจิตของคนในชุมชนและความสงบสุขของชุมชน มลภาวะทางอากาศที่มีผลต่อชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็นมลภาวะที่เกิดจากฝุ่นละอองและมลภาวะประเภทควัน กลิ่น สารพิษในอากาศ โดยแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว ได้แก่ โรงงานที่ปล่อยของเสีย จากกระบวนการผลิต อุตสาหกรรมออกมา การก่อสร้างของพื้นที่ต่างๆ ในชุมชนที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองมาก และมลพิษอันเกิดจากการจราจรซึ่งมักจะเกิดในเขตที่มีประชากรหนาแน่น หรือย่านพาณิชยกรรมของชุมชน ซึ่งจะมีปริมาณการจราจรหนาแน่นทำให้เกิดควันและสารพิษจากไอเสียรถยนต์ และฝุ่นละอองจากการขนส่ง ซึ่งปัญหามลภาวะดังกล่าวส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนในชุมชน

9.5 ปัญหามูลฝอย

ปัญหามูลฝอยมีสาเหตุมาจากจำนวนประชากรที่มีจำนวนมากแต่มีกระบวนการในการจัดเก็บและจัดการมูลฝอยที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดเก็บที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โดยเฉพาะมูลฝอยจากอุตสาหกรรม มูลฝอยจากโรงพยาบาล และมูลฝอยพิษ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อชุมชน การจัดเก็บ ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงพอต่อมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขอนามัยของชุมชน และส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ของชุมชน อาทิ มูลฝอยที่ถูกทิ้งตามแหล่งน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำเสีย และปัญหาขาดแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค รวมถึงเกิดการอุดตันของท่อระบายน้ำอันเป็นสาเหตุหนึ่งของ ปัญหาน้ำท่วม เป็นต้น

9.6 ปัญหาความเสี่ยงต่อการเกิดวินาศภัย

ปัญหาความเสี่ยงต่อการเกิดวินาศภัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ประเภทของวินาศภัยที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ไฟไหม้ในชุมชน ควันพิษหรืออันตรายจากสารเคมีหากเกิดไฟไหม้ใกล้ชุมชน การปนเปื้อนของสารพิษหรือมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมใกล้ชุมชน เป็นต้น โดยชุมชนที่มีความเสี่ยงของการเกิดวินาศภัยนั้นมีแนวโน้มว่าจะเป็นชุมชนที่มีบทบาทด้านอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ใกล้ชุมชน

9.7 ปัญหาความสวยงามของเมือง

ปัญหาความสวยงามของเมืองเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบทางสายตาและความรู้สึกที่มีต่อทัศนียภาพของเมืองอันส่งผลต่อภาพลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่มีบทบาทเป็นแหล่งท่องเที่ยว หากมีปัญหาด้านความงามของเมืองย่อมส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง อันส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในระดับชุมชนและระดับภาค นอกจากนี้ปัญหาความสวยงามของเมืองยังมีสาเหตุมาจากปัญหาในด้านอื่นๆ ที่สะท้อนหรือแสดงออกมาทางกายภาพ อาทิ ปัญหาด้านความหนาแน่นของประชากร แสดงออกมาให้เห็นในทางกายภาพในลักษณะของอาคารที่หนาแน่น ชุมชนแออัด การบุกรุกพื้นที่สาธารณะ เช่น การก่อสร้างอาคารอย่างเร่งรีบ ทำให้ขาดระเบียบและมีผลต่อความสวยงามของชุมชน การยื่นล้ำของร้านค้าและป้ายต่างๆ การพัฒนาที่คุกคามโบราณสถาน หรือสถานที่สำคัญของเมือง หรืออาคารที่สร้างใหม่ขาดลักษณะที่สะท้อนถึงคุณลักษณะทางภูมิทัศน์ของท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสูญเสีย ความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์หรือบรรยากาศที่ดีของชุมชน การบุกรุกครอบครองพื้นที่ชายทะเล ลักษณะทางกายภาพที่ไม่มีการจัดระเบียบและขาดการวางแผนรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่ม การมีมลภาวะทางน้ำหรือ แหล่งน้ำเสียก็สามารถทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่ดีในชุมชนได้เช่นกัน การแสดงออกทางกายภาพของปัญหาการจราจรแออัดและมลพิษทางอากาศ ส่งผลให้เกิดภาวะไม่น่าสบาย ทัศนียภาพไม่สวยงาม การแสดงออกทาง กายภาพของปัญหามูลฝอยที่ตกค้างไม่มีการจัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ พื้นที่กองมูลฝอยตามถนนในชุมชนความ สกปรกในชุมชน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะส่งผลกระทบทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมต่อมาตรฐานความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นทุกคนในสังคมควรตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ควรช่วยกันรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมไม่ให้เสื่อมโทรมกันไปมากกว่านี้ และควรรู้จักใช้สิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถใช้วัดสุขภาวะทางจิตของคนในสังคมนั้นๆ ได้ เพราะเมื่อสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.3 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์(กมลรัตน์ หล้าสูงษ์.2528:228-239)อธิบายว่าการรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นการตีความหรือแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตามความเชื่อของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และอธิบายสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ สติปัญญา หรือความเฉลียวฉลาดที่แตกต่างกัน ย่อมตีความหมายหรือแปลความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน

ในการศึกษาผลกระทบเชิงจิตวิทยา จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จำเป็นต้องแยกมโนทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจริง ๆ กับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของบุคคล ในการวิจัยที่ศึกษาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นักวิจัยมุ่งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง การศึกษาเหล่านั้นใช้ข้อมูลเบื้องต้นในระดับมหภาคและส่วนใหญ่ศึกษาโดยนักสังคมวิทยา จึงทำให้ได้ข้อมูลในระดับทางสังคมที่มีข้อจำกัดเชิงทฤษฎี 2 ประการคือ(จุชชิก คิม. 2000:12-13)

1.การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล (Social Change is a Subjective Experience of Individual)

คามิ โอคาและมาเซลลา(Jungsik Kim.2000:12; อ้างอิงมาจาก Kameoka and Marsella.1999) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล เป็นแนวทางที่บุคคลรับรู้และประเมินการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด และมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นอย่างมีเป้าหมาย ดังนั้น บุคคลจึงเลือกเหตุการณ์ที่จะรับรู้และให้เหตุผลต่อเหตุการณ์ที่จะรับรู้ที่แตกต่างกัน การให้ความหมายที่แตกต่างกันและอารมณ์ที่เกี่ยวข้องต่างกัน มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนการตอบสนองต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงต้องคำนึงถึงในลักษณะของเหตุการณ์ส่วนบุคคล ที่เป็นลักษณะของพื้นที่ทางจิตวิทยาส่วนบุคคล(Personal Space) สิ่งนี้จึงมีอิทธิพลสำคัญต่อสุขภาพจิตของบุคคล ดังนั้นการรับรู้ และการตีความหมายของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงใช้เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อสุขภาพจิตของแต่ละบุคคล

2.ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Individual differences in response to social change)

หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่แตกต่างกัน บุคคลจะมีปฏิกิริยาต่อการเปลี่ยนแปลงช้า เร็ว แตกต่างกัน การตอบสนองก็จะแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิดของสังคม คนที่มีการรับรู้ที่รวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมีแหล่งสนับสนุนของบุคคลหรือสังคมน้อยกว่า อาจได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากกว่า

จากการศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนทางสังคมทำให้จุชชิก คิม (Jungsik Kim,2000:60) มีแนวคิดกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นนั้นจะทำให้บุคคลรับรู้

ได้ถึงการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามา จุงซิก คิมได้แบ่งเป็น 5 มิติต่าง คือ

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of change)
หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เกิดขึ้นเล็กน้อยเพียงใด
2. อัตราของการเปลี่ยนแปลง (Rate of change)
หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เกิดขึ้นเร็วหรือช้าเพียงใด
3. ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (Desirability of change)
หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าตนรู้สึกพึงพอใจต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เพียงใด
4. ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficulty of change)
หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นก่อให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากหรือง่ายกับการปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด
5. การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง (Predictability of change)
หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ สามารถทำนายได้มากหรือน้อยเพียงใด

วาโก้(สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.2536; อ้างอิงจาก.Vago.1980) กล่าวว่า แนวทางในการวิเคราะห์ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้หลายแบบหรือหลายประเด็นขึ้นอยู่กับว่าสนใจต้องการศึกษาอะไรบ้าง แนวทางในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงมี ดังนี้

(1) เอกลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลง (Identity of Change) หมายถึงปรากฏการณ์เกี่ยวกับสังคมที่มีลักษณะเฉพาะภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติที่เด่นชัด พฤติกรรม ทศนคติ การมี ปฏิสัมพันธ์กัน โครงสร้างของอำนาจ อัตราเฉลี่ยของผลผลิต รูปแบบการใช้สิทธิออกเสียง ความมีเกียรติ การจัดลำดับชั้นทางสังคม

(2) ระดับการเปลี่ยนแปลง (Level of Change) ได้กล่าวถึงสถานที่ในระบบสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ระดับการเปลี่ยนแปลงอาจจะถูกกำหนดเป็นบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน และสังคม

(3) ช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลง (Duration) หมายถึง ระยะเวลาที่ครอบคลุมรูปแบบการเปลี่ยนแปลง ช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงอาจหมายถึง ปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะยาวหรือระยะสั้น

(4) ทิศทางการเปลี่ยนแปลง (Direction of Change) อาจแสดงถึงการพัฒนาหรือการเสื่อมสลาย ความก้าวหน้าหรือถดถอย หมุนเวียนไปตามวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นเป็นวัฏจักรหรือขั้นตอน หรือเป็นปฏิกิริยาตอบรับกับรูปแบบอื่นๆ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงอาจมีการขึ้นลงหรือผันแปรได้

(5) ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลง (Magnitude) อาจมีพื้นฐานมาจาก

โครงสร้าง 3 ส่วนจากการเพิ่มหรือการเปลี่ยนแปลงในส่วนสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงแบบเบ็ดเสร็จ และการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลง

(6) อัตราการเปลี่ยนแปลง (Rate of Change) อาจมีพื้นฐานมาจากมาตรวัด เช่น อัตราการเปลี่ยนแปลงเร็วหรือช้า ต่อเนื่องหรือติดขัด การลำดับขึ้นอย่างเป็นระเบียบ หรือการเอาแน่ไม่ได้

นอกจากนี้สมศักดิ์ ศรีสันติสุข(2536)ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีดังต่อไปนี้

1. จำนวนของการเปลี่ยนแปลง (The amount of change)

แนวทางการวิเคราะห์นี้ได้เน้นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ว่าสำคัญมากหรือน้อย และดูปริมาณการเปลี่ยนแปลงว่ามีมากหรือน้อย เป็นการวัดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น จำนวนของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องในหมู่บ้านนั้นมีมาก เพราะว่าหลังจากที่ไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องได้ลดลงเป็นอย่างมากในชุมชน ต่างคนต่างพึ่งตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยญาติพี่น้อง เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เห็นว่าจำนวนของการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

2. ระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง (The duration of change)

ในเรื่องนี้จะพิจารณาจากระยะเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นไปอย่างช้าๆ หรือฉับพลัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ต้องใช้ระยะเวลามากจะแตกต่างกับการเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลัน เช่น การเปลี่ยนแปลงจากสังคมศักดินาไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงมาเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน

3. อัตราของการเปลี่ยนแปลง (The rate of change)

อัตราของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณ มีการเปรียบเทียบจากระยะเวลาใดระยะเวลานึงว่าได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไรบ้าง ที่อาจจะมึลักษณะที่เปลี่ยนแปลงมาก หรือมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงน้อย นอกจากนี้เราอาจจะพิจารณาอัตราของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมว่าเป็นไปอย่างรวดเร็วหรืออย่างช้าๆ โดยพิจารณาจากระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปกับปริมาณของการเปลี่ยนแปลง เช่น ในระยะเวลาเดียวกันระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านที่กำลังพัฒนาจะเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าระบบเครือญาติ หรือระบบความเชื่อซึ่งไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงเลย ทำให้เห็นว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านในระยะเวลาเดียวกันนั้นมีมากกว่าระบบเครือญาติและระบบความเชื่อ

4. ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง (The direction of change)

ทิศทางนั้นหมายถึงการมุ่งไปสู่จุดหมายที่ปรารถนา ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะตั้งทิศทางไปในทางใด เมื่อกล่าวถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลง เรามักจะเห็นว่าสังคมได้ตั้งเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงไว้แล้ว และเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยอย่างไร เช่น ถ้าหากเรากำหนดว่าสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทยต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยการพัฒนาไปสู่ประเทศที่

ทันสมัย มีความกินดีอยู่ดี ดังนั้นในระยะเวลาต่อมาได้มีการพัฒนาประเทศ เราก็อาจจะพิจารณาว่าประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนกินดีอยู่ดีหรือไม่ หากพัฒนาแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ก็อาจกล่าวได้ว่าผิดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง

5. ระดับของการเปลี่ยนแปลง (The levels of change)

สังคมและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งในระดับจุลภาค (micro level) และระดับมหภาค (macro level)

5.1 การเปลี่ยนแปลงระดับจุลภาค ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มสังคมต่างๆ เช่น กลุ่มเพื่อนเล่น หรือครอบครัว การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ ตัวอย่าง เช่น การใช้เครื่องแต่งกาย กิริยามารยาท การใช้ภาษา และความสัมพันธ์ที่ปฏิบัติต่อกัน การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้อาจจะแตกต่างกันตามกลุ่ม ตามเวลา และมีลักษณะที่ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ

5.2 การเปลี่ยนแปลงระดับมหภาค ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสังคม ซึ่งเกิดจากการสะสมการเปลี่ยนแปลงในระดับจุลภาค เช่น รูปแบบสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ เปลี่ยนไปเป็นสังคมที่มีความซับซ้อน หรือรูปแบบสังคมที่เก็บอาหาร เปลี่ยนไปเป็นสังคมเกษตรกรรมสามารถเพาะปลูกได้เอง หรือสังคมเกษตรกรรมได้เปลี่ยนไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

6. ธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง (The nature of change)

ธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สามารถพิจารณาได้ 3 แบบ คือ

6.1 การเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ (evolutionary) เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ ละเอียด ซึ่งอาจเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว ไม่ค่อยมีผลต่อความรู้สึกหรือวิถีชีวิตของประชาชนมากนัก และส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมซึ่งต้องใช้เวลาเนิ่นนาน การเปลี่ยนแปลงนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ หรือไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น เช่น อักษรไทยมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาจนถึงปัจจุบัน หรือสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยได้เปลี่ยนสถานภาพและบทบาทตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นต้น

6.2 การเปลี่ยนแปลงแบบพัฒนา (development) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนโดยตั้งใจที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามแผนการดำเนินการที่แน่นอน ซึ่งได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้แล้ว เป็นการปฏิบัติชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลงจึงมีลักษณะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ และทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนานั้น เช่น ในสังคมไทยมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาแล้ว 7 ฉบับ และมีแผนการพัฒนาชนบทยากจน เป็นต้น

6.3 การเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ (Revolutionary) เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน จากสังคมระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมทั้งหมด คือ ยกเลิกระเบียบเก่าโดยสิ้นเชิง มีการจัดระเบียบใหม่และดำเนินการอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการเตรียมการไว้อย่างแน่นอน และมีการบังคับโดยใช้กำลัง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลง

ยังมีผลกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกนึกคิดและจิตใจของประชาชนส่วนใหญ่ด้วย เช่นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในประเทศจีน จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมคอมมิวนิสต์ และมีการปฏิวัติวัฒนธรรมอีกด้วย

จากความหมาย ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ได้กล่าวไว้นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกสังคมทุกชนชั้น การเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อ โครงสร้างทางสังคม แบบแผนการดำเนินชีวิต ความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมนั้น ซึ่งทางผู้วิจัยได้มองว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อบุคคลแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่บุคคลนั้นรับรู้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของจุงซิก คิม(2000:60) มาแบ่งลักษณะการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเนื่องจากแนวคิดของทั้งวาโกะและสมัคคัตนั้นมีส่วนที่คล้ายคลึงและซ้อนทับกันอยู่และแนวความคิดของ จุงซิก คิม(Jungsik Kim ,2000:60)ครอบคลุมในส่วนที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาซึ่งแบ่งลักษณะการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 5 มิติด้วยกัน คือ

1.ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง (Extent of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นๆเกิดขึ้นในปริมาณมากน้อยเพียงใด

2.อัตราของการเปลี่ยนแปลง (Rate of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เกิดขึ้นเร็วหรือช้าเพียงใด

3.ความพอใจต่อการเปลี่ยนแปลง (Desirability of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าตนรู้สึกพึงพอใจต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้นๆเพียงใด

4.ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง (Difficulty of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นก่อให้เกิดความรู้สึกยุ่งยากหรือง่ายกับการปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด

5.การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง (Predictability of change)

หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ สามารถทำนายได้มากหรือน้อยเพียงใด

1.4การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ความรุนแรงสูงสุดในรอบ 11 ปี จากปี 2536-47 ศรีสุมภาพ จิตรภิมย์ศรี (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ.2547.ออนไลน์.)ศึกษาเรื่อง “หนึ่งปีหนึ่งทศวรรษความรุนแรงชายแดนใต้:ปริศนาของปัญหาและทางออก”พบว่าในช่วงระยะเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมาสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย แนวโน้มเหตุการณ์อาจจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ความรู้สึกหวาดกลัว หวาดระแวงและสับสนที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชนและกลุ่มสังคมต่างๆในพื้นที่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ยังคงเป็นเรื่องของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งที่เกิดขึ้นมีความต่อเนื่องจากความรุนแรงที่เคยเกิดขึ้น ซึ่งความรุนแรงใน

ที่นี้หมายถึงการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น การลอบวางเพลิง การลอบวางระเบิด และการยิง จากข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี หรือหนึ่งทศวรรษตั้งแต่ปี 2536-2547 แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในระดับหนึ่งตั้งแต่ปี 2540 ปีละ 80-100 กว่าครั้ง หรือโดยเฉลี่ยปีละ 65.6 ครั้งต่อปี แต่ในปี 2547 เพียงปีเดียวข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนพฤศจิกายนแสดงให้เห็นระดับความรุนแรงที่สูงถึง 1,253 ครั้งหรือ 19 เท่าของค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้านั้น

นอกจากนี้ เมื่อเทียบจำนวนเหตุการณ์ในปี 2536-2546 กับปี 2547 เพียงปีเดียว เหตุการณ์ในปี 2547 ซึ่งมีจำนวน 1,253 ครั้งดังที่กล่าวมาแล้วเมื่อเทียบกับยอดรวม 10 ปีก่อนหน้านั้น ซึ่งเกิดเหตุ 722 ครั้ง ดังนั้นเราเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เหตุการณ์ในปีเดียวมีมากกว่า 10 ปี หรือหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมาประมาณ 1.7 เท่า หากกล่าวในอีกแง่หนึ่งคือเหตุการณ์ทั้งหมดในช่วงเวลาระหว่างปี 2536-2547 มีจำนวน 1,975 ครั้ง แต่ 36.5% เกิดขึ้น 10 ปีก่อน ส่วนอีก 63.4% เกิดขึ้นในปี 2547 เพียงปีเดียว ประเด็นที่น่าคิดก็คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีความเข้มข้นอย่างมากหลังจากปี 2544 เมื่อดูข้อมูลรวม 11 ปีอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ 21.25% เกิดขึ้นก่อนปี 2544 ส่วนอีก 78.74% เป็นเหตุการณ์หลังปี 2544 เหตุผลที่ต้องนับเอาปี 2544 เป็นจุดเปลี่ยน เพราะในปีนี้เป็นปีเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งของรัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในตอนต้นปี ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบริหารที่สำคัญของประเทศไทย แต่สิ่งที่เป็นผลกระทบต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็คือ การยกเลิกศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), กองกำลังผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พ.ต.ท.43) ในปี 2545 การประเมิเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศจากการพิจารณาข้อมูลที่เกิดขึ้นในปี 2547 โดยดูจากอนุกรมเวลาในรอบเดือนตั้งแต่มกราคมถึงพฤศจิกายน นับว่าเหตุการณ์ความรุนแรงในวันที่ 4 มกราคมและมีระดับสูงขึ้นในเดือนถัดมา จนได้ระดับสูงสุดในเดือนเมษายน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 279 ครั้ง กลุ่มโจรก่อการร้ายมีการปล่อยข่าวลือต่างๆ โดยเฉพาะการสังหารครู จนทำให้โรงเรียนทั้งหมดต้องหยุดการเรียนการสอน มีการสังหารข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ จนทำให้ข้าราชการบางคนต้องย้ายตัวเองออกจากพื้นที่ด้วยเหตุที่เกรงกลัวต่อความไม่ปลอดภัยนอกจากนั้น การเกิดกรณีปราบปรามที่มัสยิดกรือเซะจังหวัดปัตตานีในวันที่ 28 เมษายน น่าจะเป็นตัวชี้ชัดสูงสุดของความรุนแรงและน่าสังเกตด้วยว่า หลังจากนั้นระดับของการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบลดลงอย่างเด่นชัด เช่นเดือนพฤษภาคม เกิดเหตุ 66 ครั้ง เดือนมิถุนายน 77 ครั้ง จนกระทั่งเดือนกันยายนเกิดเหตุ 57 ครั้ง ในช่วงเดือนตุลาคมเป็นระยะเวลาการเข้าสู่เดือนถือศีลอดของชาวมุสลิมทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย แต่กราฟของเหตุการณ์กลับพุ่งขึ้นสูงอีกครั้งในเดือนตุลาคม มีจำนวน 117 ครั้ง แม้ความถี่ของเหตุการณ์จะไม่สูงเท่าเดือนเมษายน แต่ก็นับได้ว่ามีระดับที่สูงใกล้เคียงกับเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ และที่สำคัญคือในวันที่ 25 ตุลาคม ได้เกิดเหตุโศกนาฏกรรมที่อำเภอดากใบ จังหวัดนราธิวาส จนกลายเป็นข่าวโด่งดังไปทั่วโลก

จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีเหตุการณ์ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยของคนในพื้นที่โดยเฉพาะผู้บริหารและครูในโรงเรียนในจังหวัดชายแดนใต้ในการศึกษา

ครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อให้ครอบคลุมในส่วนที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาออกเป็น 9 ด้าน คือ 1.ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านชีวิตครอบครัว 4.ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม 5.ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6.ด้านอาชญากรรม 7.ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8.ด้านการเมือง การปกครอง 9.ด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบแทบทั้งสิ้น โดยจะศึกษาว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีนั้นมีการรับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับใด

ตอนที่ 2 สุขภาวะทางจิต (Psychological wellbeing)

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของสุขภาวะทางจิต

ตั้งแต่ปี 1960 บทความเกี่ยวกับ สุขภาวะ (wellbeing) และมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นอย่างมากในการวิจัยทางสังคม ซึ่ง ดีนเนอร์(Diener, 1984) และ อาร์กิล(Arglie,1987) ปัญหาหนึ่งในการวิจัยในอดีตเกี่ยวกับ สุขภาวะ(wellbeing) ว่ายังไม่ค่อยจะมีข้อตกลงกันในเรื่องคำนิยาม นักวิจัยใช้แนวคิดหลายๆแนวคิด เช่น สุขภาวะเชิงอัตวิสัย(Subjective wellbeing), สุขภาวะทางจิต (psychological wellbeing), ความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction), ความผาสุก (happiness interchangeably) และขวัญ (Morale) แอนดรูและโรบินสัน (Diener, 1984; Andrew and Robinson, 1988) มีตัวอย่างที่นักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของความสุขโดยใช้เพียงการวัดความพึงพอใจในชีวิตของคนคนหนึ่งและสรุปเองว่าจะแนะนำการวัดที่ออกมาสามารถเป็นตัวแทนของความสุขได้ ดังนั้น แอนดรู และ โรบินสัน ระบุไว้ว่าการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตนั้นกว้างและมีแนวคิดที่กว้างเช่นกัน(Jungsik Kim,2000 : 17)

สุขภาวะทางจิต(Psychological wellbeing) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก โดยมีการให้นิยามไปต่าง ๆ นานาเช่น

แคมเบล (Campbell. 1976: 119 –122) กล่าวว่า สุขภาวะทางจิต (Psychological wellbeing) ของบุคคลหมายถึง ประสบการณ์เรียนรู้ การรับรู้ต่อเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่บุคคลต้องการหรือปรารถนาอยากให้เป็น ซึ่งเป็นความขัดแย้งกันระหว่างการรับรู้ต่อเหตุการณ์ที่บุคคลต้องการ หรือปรารถนาอยากให้เป็น อาจมองในแง่ความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจก็ได้ หากบุคคลเกิดความพึงพอใจมาก ก็อาจเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่า มีสุขภาวะทางจิตดีเช่นกัน องค์ประกอบสำคัญของสุขภาวะทางจิต ซึ่ง แคมเบล เสนอไว้ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน การมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และการมีชีวิตสมรสที่มีความรักความอบอุ่น

สตัล (Stull. 1978 : 56 –58) ได้รวบรวมข้อคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านที่ศึกษาเกี่ยวกับ สุขภาวะ (Wellbeing) ความสุข (Happiness) ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) และขวัญ (Morale) ซึ่งต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ความพึงพอใจในชีวิตมีองค์ประกอบของสติปัญญา การรู้จัก รวมอยู่ด้วยมาก ในขณะที่ความสุขมีองค์ประกอบของ ความรักหรืออารมณ์

มากกว่า ซึ่งความพึงพอใจในชีวิต ความสุข และขวัญ เหล่านี้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดสุขภาวะทางจิตได้ โดยที่ แบรดเบอ์น (Stull. 1987 : 57 ; citing Bradburn. 1969) ได้ให้นิยามของความ สุข(Happiness) ว่า “เป็นขอบเขตของความรู้สึกทางบวกที่มีมากกว่าความรู้สึกทางลบ ซึ่งจะมีอยู่ใน ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น “

ลอว์ตัน (Lawton. 1983 : 65) ได้กล่าวว่าสุขภาวะทางจิต (Psychological wellbeing) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในใจ และมองสภาพแวดล้อม ในแง่ดี ซึ่งสุขภาวะทางจิต(Psychological wellbeing) ที่ลอว์ตัน เสนอไว้ ประกอบด้วย

- 1.ความรู้สึกทางลบ (Neuroticism or Negative Affect) เช่นความวิตกกังวล ความเก็บกด ความรุ่มร้อน ไม่สบายใจ เป็นต้น
- 2.ความรู้สึกทางบวก (Positive Affect) เป็นความรู้สึกยินดี สบายใจ ซึ่งมักจะ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ
- 3.ความสมดุลระหว่างความปรารถนากับการได้รับการตอบสนองตามความ ปรารถนาซึ่งเป็นขั้นเบื้องต้นของความพึงพอใจในชีวิต
- 4.ความสุข(Happiness) เป็นอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของ “ความเบิกบานและ ความยินดี” ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรู้สึกที่คนเรารู้สึกต่อสภาพของเรื่องต่าง ๆ

คอปตัน (สารินี วิเศษศร.2540 : 23 อ้างอิงจาก Compton.1996) ได้กล่าวว่า สุข ภาวะเชิงอัตวิสัยว่า เป็นส่วนหนึ่งของคำจำกัดความของ สุขภาพจิต ประกอบด้วยภาวะสันนิษฐาน 2 ประการ ได้แก่ อารมณ์ในทางบวก เช่น ความสุข และการตัดสินด้วยปัญญา (Cognitive judgement) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่น่าพอใจของบุคคล เช่น ความพึงพอใจในชีวิต

แชมเบอร์แลนด์(Lowton.1983; อ้างอิงจากChamberland, 1988:583) ได้ศึกษาถึง โครงสร้างของสุขภาวะทางจิตพบว่า สุขภาวะทางจิตมีหลายมิติด้วยกันสามารถแบ่งออกเป็น 4 หัว ข้อที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต คือ

- 1.การจำแนกโครงสร้างทางด้านอารมณ์กับโครงสร้างทางด้านปัญญา

โครงสร้างของสุขภาวะทางจิต ในด้านนี้นั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลักคือ

- เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective)
- เป็นองค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive)

การจำแนกความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบด้านอารมณ์และองค์ประกอบ ทางด้านปัญญาได้เน้นที่การประเมิน เน้นที่เรื่องความพึงพอใจในชีวิต การประเมินจึงต้องพิจารณา ถึงการคิดโดยใช้องค์ประกอบทางปัญญา ในขณะที่ถำเน้นในเรื่องประสบการณ์ชีวิตในแต่ละวัน การ พิจารณาจะใช้องค์ประกอบทางอารมณ์มาก

- 2.การจำแนกโครงสร้างเป็นทางด้านอารมณ์ออกเป็นองค์ประกอบในด้านบวกและ ด้านลบ

ดินเนอร์(Chamberland.1988: 583;อ้างอิงจากDiener.1984) ได้เน้นว่าอารมณ์ทาง บวก เป็นส่วนหนึ่งของสุขภาวะ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะพบว่า ความแตกต่างนี้เป็นเรื่องหลัก องค์

ประกอบทางด้านบวกและด้านลบมีการศึกษาอย่างกว้างขวาง ดังพบว่าอารมณ์ในด้านลบ มักมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรายงานตัวเอง (Self – Report) ในเรื่องการมีสุขภาพที่ไม่ดี วิตกกังวล ในขณะที่อารมณ์ทางด้านบวกจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3.การจำแนกโครงสร้างภายในและภายนอก

ลอว์ตัน (Chambertand, 1988 : 583 ; อ้างใน Lawton. 1983) กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างสุขภาวะเชิงอัตวิสัยในมิติภายใน – ภายนอก โดยที่ ลอว์ตัน ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า อารมณ์ทางลบ และตัวแปรอื่น เช่น ความวิตกกังวลทางสังคม (Social anxiety) เป็นตัวแปรที่มาจากโครงสร้างภายใน ส่วนอารมณ์ทางบวก และตัวแปรอื่น เช่น ความพึงพอใจในเพื่อน (Satisfaction with friend) เป็นตัวแปรที่มาจากโครงสร้างภายนอก ลอว์ตัน เสนอว่ามิติทั้งสองนี้ได้สะท้อนถึงการตอบสนองในเรื่องความรู้สึกที่ดีภายใน (Interior) และการตอบสนองของความรู้สึกที่ดีภายนอก (Exterior) มีการศึกษาถึงตัวแปร ที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ทางบวก และอารมณ์ทางลบ พบว่า อารมณ์ทางลบมีแนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภายในโดยตรง เช่น การรับรู้ความเครียดและอาการเครียดในขณะที่อารมณ์ทางบวก ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรภายนอกโดยตรง เช่น การสนับสนุนทางสังคม

4.การจำแนกโครงสร้างออกเป็นองค์ประกอบด้านความถี่และความเข้ม

องค์ประกอบด้านความถี่และความเข้มในที่นี้เกี่ยวข้องกับเรื่องอารมณ์

ลาเซ็น,ดินเนอร์ และ เอ็มมอน(1985) ได้เสนอว่าความแตกต่างระหว่างความถี่และความเข้มทางอารมณ์ โดยแสดงว่าความถี่ของอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ มีความสัมพันธ์ทางลบ ในขณะที่ความเข้มทางอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบนั้นกลับมีความสัมพันธ์กันทางบวก

เรื่องความเข้มทางอารมณ์ ลาเซ็น,ดินเนอร์ และ เอ็มมอน พวกเขาได้พบ

หลักฐานว่าความเข้มทางอารมณ์นั้นอาจถูกนำมาพิจารณาว่าเป็นอีกมิติของสุขภาวะทางจิตก็ได้ โดยที่งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาโดยเน้นที่ความเข้มทางอารมณ์ของบุคคลที่ได้มีประสบการณ์ Diener (1984) ได้อ้างถึงความเข้มทางอารมณ์ไว้ว่าเป็นมิติที่สองของความรู้สึกทางอารมณ์ที่ดี (affective well - being) ลาเซ็น,ดินเนอร์ และ เอ็มมอนได้อ้างว่า บุคคลที่มีความเข้มทางอารมณ์มากจะประเมินคะแนนอารมณ์ที่มีในเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตตนอย่างเข้มข้น

แต่กระนั้นก็ตามความเข้มทางอารมณ์กลับมีความสัมพันธ์น้อยมากกับความสุข ความพึงพอใจในชีวิตและอารมณ์โดยทั่วไปและไม่สัมพันธ์กับการวัดสุขภาวะโดยทั่วไป ตรงกันข้ามมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับความวิตกกังวล และความเจ็บปวดทางกาย

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความเข้มทางอารมณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของตัวแปรทางอารมณ์มากกว่าที่จะเป็นอีกมิติหนึ่งของสุขภาวะทางจิต ความเข้มทางอารมณ์จึงเหมาะที่จะเป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กับเรื่องอารมณ์มากกว่า

นอกจากนั้นยังมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง ริฟ (Ryff. 1989:1069-1081) มีความเห็นว่าสุขภาวะทางจิตคือการศึกษาในมิติ 6ด้าน คือ

1.การยอมรับตนเอง (Self Acceptance) เป็นหัวใจสำคัญของสุขภาวะทางจิต เพราะหมายถึง การมีสุขภาพจิตที่ดี มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของตนเอง และมีความพร้อมทางวุฒิภาวะด้วย ซึ่งการมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ส่งผลต่อการทำงานของจิตใจในแง่บวก

2.การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Positive Relation with others) ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความไว้วางใจในผู้อื่น ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมักจะมีความรู้สึกที่ดีและเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีความรักละมิตราภาพที่ดีให้แก่ผู้อื่นเสมอ จึงเป็นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งของสุขภาวะทางจิต

3. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) แสดงถึงความสามารถในการตัดสินใจด้วยตัวเองมีความคิดเป็นอิสระในการกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าดีที่สุดแล้ว

4. ความสามารถในการควบคุมจัดกระทำกับสิ่งแวดล้อม(Environmental Mastery) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเลือกสรรสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของตนซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น ต้องการบุคคลที่มีความสามารถในการด้านการสร้างสรรค์ หรือควบคุมสภาพแวดล้อมที่ลบล้างข้อได้

5. จุดมุ่งหมายในชีวิต (Positive in Life) หมายถึง การมีเป้าหมายและทิศทางในการดำรงชีวิต ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินไปสู่เป้าหมายเหล่านั้น อันเป็นสิ่งสนับสนุนให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าการมีชีวิตของตนมีความหมายมาก

6.ความเจริญทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล(Personal Growth) หมายถึง การพัฒนาที่ต่อเนื่องทั้งร่างกายและจิตใจ รู้ว่าตนเองเจริญเติบโตขึ้น เปิดโอกาสให้ตนเองรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ รับรู้ถึงศักยภาพของตน เข้าใจถึงพฤติกรรม การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงของตนเองอยู่ตลอดเวลา

เซลล์และแน็กพาล(Sell and Nagpal,1992) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Assessment of Subjective Well-being ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือประเมินสุขภาวะทางจิตของบุคคล สำหรับโครงสร้างของ Subjective Well-being ประกอบด้วย

1. General well-being positive affect : ความรู้สึกเป็นสุข-อารมณ์ด้านบวก เป็นความรู้สึกเป็นสุขที่ได้รับรู้จากชีวิตโดยรวมว่าราบรื่นและสนุกสนาน และอารมณ์ด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในบางเรื่อง เช่น เรื่องงาน เรื่องครอบครัว

2. Expectation-achievement : ความคาดหวัง และความสำเร็จที่เป็นไปตามที่คาดไว้ ความรู้สึกเป็นสุขที่เกิดจากการประสบความสำเร็จ และมีชีวิตตามที่ตนได้คาดหวังไว้หรือเป็นชีวิตที่พึงพอใจ

3. Confidence on coping : เป็นความเข้มแข็งของบุคลิภาพ ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ระดับขั้นหรือสถานการณ์ที่ไม่คาดฝัน บางครั้งเรียกว่า สุขภาพจิตในรูปแบบของ "Ecological Sense" เช่น ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และเผชิญหน้ากับความยากลำบากโดยไม่ล้มเหลว

4. Transcendence : ประสบการณ์ชีวิตนอกเหนือชีวิตปกติในแต่ละวัน เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการให้คุณค่าในทางจิตวิญญาณ

5. Family group support : การสนับสนุนจากครอบครัว เป็นการสำรวจความรู้สึกในสองส่วนคือ ความรู้สึกเป็นสุขที่มาจากครอบครัวขยาย (นอกเหนือจากสามี-ภรรยา และลูก) ว่าให้การสนับสนุน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความผูกพันกัน

6. Social support : การสนับสนุนทางสังคม จะสำรวจในสองประเด็นคือ ความรู้สึกปลอดภัย และความรู้สึกว่ามีเครือข่ายทางสังคม จะเน้นถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมนอกเหนือจากครอบครัวที่ให้การสนับสนุนทั้งในยามปกติและยามคับขัน

7. Primary group concern : ปัจจัยนี้จะสำรวจถึงความรู้สึกที่มีต่อพื้นฐานของครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการมีความรู้สึกเป็นสุขโดยรวม ในหมวดนี้จะมีความสัมพันธ์กับข้อคำถามที่เกี่ยวกับ “การมีรายได้ของทั้งสามี-ภรรยา” ในทำนองที่ว่าชีวิตครอบครัวจะมีความสุขมากขึ้น ถ้าทั้งคู่สามี-ภรรยามีงานทำ และในหมวดนี้ยังสัมพันธ์กับความปลอดภัยของลูกๆ ด้วย

8. Inadequate mental master : ความรู้สึกว่าตนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะควบคุมจิตใจ หรือไม่มีความสามารถพอที่จะจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตแต่ละวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถรบกวนสมดุลทางจิตใจหรือลดความเป็นสุข (well-being)

9. Perceived ill-health : จะมุ่งสำรวจความพึงพอใจ และความกังวลที่มีต่อสุขภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย ซึ่งสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นสุข (well-being)

10. Deficiency in social contacts : จะสำรวจถึงความกังวลของคนต่อสังคมที่เกี่ยวข้อง เช่น ความกังวลเรื่องเพื่อนจะไม่ชอบ หรือความรู้สึกคิดถึงเพื่อนๆ ซึ่งจะบอกความรู้สึกทางลบที่มีต่อเครือข่ายทางสังคม

11. General well-being negative affect : ปัจจัยนี้จะสะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวม ในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า การมีอารมณ์ดี และอารมณ์ที่ไม่ดี จะขึ้นกับการมองชีวิตทั้งหมด ไม่ได้จำเพาะว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ

ดินเนอร์ (Jungsik Kim.2000:17;อ้างอิงจากDiener . 2000 :34-43) ได้ให้คำจำกัดความของสุขภาวะ(wellbeing)ว่าคือ การประเมินความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคนซึ่งมีทั้งในส่วนของอารมณ์และความคิด โดยบุคคลจะรู้สึกว่าเป็นสุข เมื่อได้ทำในสิ่งที่สนใจ แล้วเกิดมีความรู้สึกพึงพอใจมากและมีอารมณ์ไม่น่าพึงพอใจน้อย หรือเมื่อบุคคลมีความพอใจมากและความเจ็บปวดน้อย และเมื่อบุคคลพอใจชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ซึ่งดินเนอร์ได้แบ่งสุขภาวะออกเป็น 2 ด้านคือ

1. ความพึงพอใจในชีวิตด้านรวม เช่น การตัดสินใจอย่างเป็นสากลของชีวิตคนๆหนึ่ง ความพอใจในขอบเขตของชีวิต พพอใจในการทำงาน ความรู้สึกด้านบวก(อารมณ์ที่น่าพอใจ) และความรู้สึกด้านลบ (อารมณ์ที่ไม่น่าพอใจ)

2. สุขภาวะทางจิตเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านอารมณ์ 2 ตัว คือ อารมณ์ทางบวก และอารมณ์ทางลบ

จุงซิก คิม(Jungsik Kim. 2000: 20) ได้ให้ความหมายของสุขภาวะทางจิต คือ การประเมินความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละคนซึ่งมีทั้งในส่วนของอารมณ์และความคิด ซึ่งบุคคลจะรู้สึกว่าเป็นสุขได้แบ่งสุขภาวะทางจิตออกเป็น4 ด้าน ดังนี้

1. ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต(Satisfaction with overall life)

หมายถึงความรู้สึกพึงพอใจเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทั่ว ๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ และการรับรู้ว่าชีวิตนั้นมีความหมาย

2. ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต(Satisfaction with life Domains)

หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทั่ว ๆ ไปต่อสภาพที่เป็นอยู่ โดยครอบคลุมเรื่องความพึงพอใจในสุขภาพ การแต่งงาน ครอบครัว เศรษฐกิจ อาชีพ เพื่อน

3. อาการที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

หมายถึง อาการที่สะท้อนให้เห็นถึง ความพึงพอใจหรือความกังวลที่มีต่อสุขภาพ และแสดงออกทางร่างกายซึ่งสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นสุข(wellbeing)เช่น ปวดศีรษะ, ปวดท้อง,นอนไม่หลับ, หัวใจเต้นผิดจังหวะ, มีอาการแสบท้องจากการหลังกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก, รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

4. อารมณ์ทางด้านบวกและลบ (Positive/Negative Emotion)

หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นสุข ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวม ว่า ร่าเริงและสนุกสนานเป็นอารมณ์ทางด้านบวกที่เป็นมุมมองโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในบางเรื่องเช่นเรื่องงาน เรื่อง ครอบครัว และความรู้สึกที่เป็นทุกข์ ที่สะท้อนให้เห็นการมองชีวิตโดยรวม ในลักษณะที่หดหู่ น่าเศร้า อารมณ์ไม่ดี เช่น โกรธ กลัว วิดกกังวล จะขึ้นอยู่กับมุมมองทั้งหมด ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นความกังวลเรื่องหนึ่งเรื่องใดเฉพาะ

จะเห็นได้ว่าคำว่าสุขภาวะทางจิตมีชื่อเรียกที่ต่างกันออกไปมากมายและมีการศึกษากันอย่างต่อเนื่องพบว่าแคมเบลได้ให้นิยามถึงสุขภาวะทางจิตว่าเป็นความพึงพอใจที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ และได้มีน โดยสรุปแล้วในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมาย สุขภาวะทางจิต คือ ความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อมและเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน ซึ่งได้สอดคล้องกับนิยามของจุงซิก คิม(Jungsik Kim. 2000 : 17)เนื่องจากได้ให้คำจำกัดความของสุขภาวะ(wellbeing)อย่างครอบคลุมทั้งในส่วนของอารมณ์และความคิด ซึ่งประกอบด้วย

1.ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต(Satisfaction with overall life)

2.ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต(Satisfaction with life Domains)

3.อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

4.อารมณ์ทางด้านบวก (Positive Emotion)

5.อารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิต

ทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์(Maslow's Need Hierarchy)

การศึกษาทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ เพื่อที่จะทราบความต้องการของ

มนุษย์ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในประเมินสุขภาวะ(Wellbeing) ว่าบุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจ และได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเองและองค์การได้โดย สุขเมธ เดียววิศเรศ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ที่มาสโลว์ (สุขเมธ เดียววิศเรศ, 2527: 16-18อ้างถึงจากMaslow, 1970:35-47) ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์เป็น 5 ระดับ พอสรุปได้คือ

1.ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานในสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต มนุษย์พยายามให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการก็จะเกิดความพอใจ และจะเกิดความต้องการในระดับต่อไป

2.ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety or Security Needs) มนุษย์ต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในหน่วยงาน ความมั่นคงปลอดภัยในหน้าที่การทำงาน เป็นสาเหตุสำคัญต่อสุขภาวะทางจิต หากเกิดความรู้สึกขาดความมั่นคงปลอดภัยแล้ว การปฏิบัติงานก็ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร แต่ถ้าเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยแล้วก็จะเกิดความต้องการในระดับต่อไป

3.ความต้องการความรักและการยอมรับในสังคม (Social or Belonging Needs) มนุษย์ต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หลังจากได้รับตามความต้องการทางกายภาพและความมั่นคงปลอดภัย อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม พยายามหาทางให้กลุ่มยอมรับปรารถนาจะได้รับความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4.ความต้องการมีชื่อเสียงและได้รับการยกย่อง (Self-Esteem or Egoistic Needs) มนุษย์ยังมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้น คือ อยากมีเกียรติยศ ชื่อเสียง ต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น

5.ความต้องการรู้จักหรือเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization)เป็นลำดับความต้องการขั้นสูงสุดของบุคคล ถ้าความต้องการในลำดับขั้นก่อน ๆ ได้รับความพึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการในขั้นนี้ก็จะเกิดขึ้น บุคคลจะมีความสุขมากหากค้นพบว่าตัวของเขาั้นเป็นอย่างไร ต้องการอะไรยอมรับความจริงทั้งในจุดเด่นและจุดด้อยในตัวของเขาได้ ความต้องการนี้คือความต้องการที่แต่ละคนอยากจะได้ อยากจะเป็นในสิ่งที่ตัวเขาสามารถเป็นได้อย่างดีที่สุดในชีวิตถึงความต้องการของตนเองว่างานใดคืองานที่เขาพอใจ และทำได้อย่างดี มีความสุขกับงานที่ทำ มีความพึงพอใจและสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้อย่างดีที่สุดในชีวิต

จากทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ที่มาสโลว์ได้แบ่งเป็น 5 ระดับนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการที่มนุษย์สามารถจะไปถึงขั้นสูงสุดหรือขั้นเป็นสุขสมบูรณ์ได้นั้นมนุษย์ ก็จำเป็นที่จะต้องผ่านไปที่ละขั้นก่อน หากติดอยู่ที่ขั้นใดขั้นหนึ่งก็อาจไม่สามารถไปถึงความสุขหรือสุขภาวะทางจิตได้ จากสถานการณ์ทางภาคใต้ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ซึ่งตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ในขั้นที่ 2 ของมาสโลว์คือขั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต (Safety or Security Needs) มนุษย์ต้องการที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ความมั่นคงปลอดภัยในหน้าที่การทำงานเป็นสาเหตุสำคัญต่อสุขภาวะทางจิต หากเกิดความรู้สึกขาดความมั่นคงปลอดภัยแล้ว การปฏิบัติงานก็ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร แต่ถ้าเกิดความรู้สึกมั่นคง

ปลอดภัยแล้วก็จะเกิดความต้องการในระดับต่อไป จากทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ พอสรุปได้ว่าการได้รับการตอบสนองความต้องการในแต่ละระดับเป็นพื้นฐานของความพึงพอใจที่จะส่งผลต่อสุขภาวะทางจิต

2.3 งานวิจัยและการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตโดยตรงนั้น ยังไม่พบผู้วิจัยนำเสนอ งานวิจัยที่มีลักษณะเทียบเคียงกันดังนี้

ศุภลักษณ์ เกื้ออรกุล(2525:76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสุขภาพจิตของครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1. ครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย มีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าครูนอกเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
2. ครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย เพศชายมีสุขภาพจิตดีกว่าเพศหญิง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
3. ครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย ที่มีระดับอายุต่างกันมีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
4. ครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย ที่นับถือศาสนาต่างกันมีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูที่นับถือศาสนาอิสลาม มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาทางด้านโรคจิตมากกว่าครูที่นับถือศาสนาพุทธอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

สรรรเสริฐ วิเชียรรัตน์ (2531: 68-71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขวัญกับปัจจัยทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผลสรุปว่า ขวัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางพิจารณาตัวแปรพบว่า ผู้บริหารที่มี อายุ เงินเดือนตำแหน่งต่างกันมีระดับขวัญแตกต่างกัน และผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษา ขนาดโรงเรียนต่างกันมีระดับขวัญไม่แตกต่างกัน

อนุชาติ จูวัตร(2539: 70) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โดยภาพรวมครูมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางในด้านความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

นิमित ยศกิจ(2541:86-88) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1. ขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีอายุต่างกันมีขวัญต่างกันโดยครูที่มีอายุมากกว่ามีขวัญสูงกว่าครูที่มีอายุน้อยกว่า
2. ขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับ

ถือศาสนาต่างกันมีขวัญต่างกันโดยครูที่นับถือศาสนาอิสลามมีขวัญสูงกว่าครูที่นับถือศาสนาพุทธ
 กนกรัตน์ สุขะตุงคะ(2523 : 36-38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสุขภาพจิตของนักเรียนในเขต
 แทรกซึมผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยม
 ศึกษาปีที่ 3 จำนวน 446 คน แยกเป็นชาย 234 คน หญิง 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อ
 มูลเป็นแบบสอบถาม scl-90 ผลการวิจัยพบว่า

1. สุขภาพจิตของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านเกี่ยวกับความกลัวโดยไม่มีเหตุผลพบว่ามีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนปกติเล็กน้อย
2. นักเรียนชายมีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านเกี่ยวกับการติดต่อกับคนอื่น ชิมเศร้า กลัวโดยไม่มีเหตุผล และชี้ระแวง แต่นักเรียนหญิงมีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนชายในเรื่องย่ำคิดย้ำทำ
3. สุขภาพจิตของนักเรียนหญิงต่ำกว่าคนปกติในด้านเกี่ยวกับความซึมเศร้าและกลัวโดยไม่มีเหตุผล

จากผลงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยส่งผลให้สุขภาพจิตของบุคคลที่อยู่ในเขตพื้นที่นั้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลในการตั้งสมมุติฐานในข้อที่1-3

2.4 งานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาพจิต

จุงซิก คิม(Jungsik Kim.2000.) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อสุขภาพจิตของประชาชนเกาหลี จากผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง(Extent)มากส่งผลต่อสุขภาพจิตด้านบวกเพิ่มขึ้นแต่ไม่ส่งผลต่อสุขภาพจิตด้านลบ
2. การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง(Rate)มากส่งผลต่อสุขภาพจิตด้านลบเพิ่มขึ้นแต่สุขภาพจิตด้านบวกลดลง
3. การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง (Difficulty)เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ความเครียดเพิ่มขึ้นด้วยในทางกลับกันจะส่งผลให้เกิดสุขภาพจิตทางด้านลบ (Negative wellbeing)เพิ่มขึ้นและไปลดสุขภาพจิตในด้านบวก(Positive wellbeing)ลง

สำหรับในประเทศนั้นผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับสุขภาพจิตยังไม่พบโดยตรง ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันดังนี้

สมจิตร หนูเจริญกุล และคนอื่น ๆ (2532:186) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสิ่งรบกวนในชีวิตประจำวัน ความเข้มแข็งในการมองโลก และการรับรู้ความผาสุก (Wellbeing) ในชีวิตของ

อาจารย์พยาบาลในมหาวิทยาลัย โดยศึกษาในอาจารย์พยาบาล ของภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะ แพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล และอาจารย์พยาบาลของคณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งรบกวนในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์ทาง ลบต่อการรับรู้ถึงความผาสุกในชีวิตประจำวัน ความเข้มแข็งในการมองโลกมีความสัมพันธ์ทางบวก ต่อการรับรู้ถึงความผาสุกในชีวิตประจำวัน และพบว่าอายุไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ความเข้มแข็งในการมองโลกได้

ปัญญภัทร ภักธกัณทากุล (2544) ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและความ ผาสุกทางใจของผู้สูงอายุในเขต อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 200 คน พบว่า ผู้สูงอายุ ในเขต อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีความผาสุกทางใจในระดับปานกลาง การเข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง อธิบายได้ว่าเมื่อผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้เรื่องราวความเป็นไปของ โลก ของสังคมและวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้ไม่ตัดขาดจากบุคคลอื่นและสังคม ทำให้ไม่เกิดความรู้ สึก อ้างว้าง โดดเดี่ยว ซึ่งจะส่งผลต่อความผาสุกทางใจในผู้สูงอายุ

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษามาทั้งหมดนั้นทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมุติฐานได้ว่าจิตของ ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าชอบ ข่ายการเปลี่ยนแปลงมาก อัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว ความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก ความยุ่ง ยากการเปลี่ยนแปลงน้อย และทำนายนการเปลี่ยนแปลงได้มาก มีสุขภาวะทางจิตดีกว่า ผู้บริหารโรง เรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าชอบข่ายการเปลี่ยน แปลงน้อย อัตราการเปลี่ยนแปลงช้า ความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อย ความยุ่งยากการเปลี่ยน แปลงมาก และทำนายนการเปลี่ยนแปลงได้น้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง, อำเภอปะนาเระ, อำเภอยะหริ่ง, อำเภอสายบุรี, อำเภอไม้แก่น และอำเภอกะพ้อ และผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองจิก, อำเภอโคกโพธิ์, อำเภอแม่ลาน, อำเภอยะรัง, อำเภอมายอ และอำเภอทุ่งยางแดง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 343 คน แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 168 คน และผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 จำนวน 175 คน ดังนั้นมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 343 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดลักษณะทางชีวสังคม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสุขภาวะทางจิต

ตอนที่1 แบบสอบถามวัดลักษณะทางชีวสังคม

แบบสอบถามวัดลักษณะทางชีวสังคม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ โดยมีลักษณะแบบวัดดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1.อายุ ปี
- 2.เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย
- 3.ศาสนา ☐ พุทธ ☐ อิสลาม ☐ คริสต์ ☐ อื่น.....

ตอนที่2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

แบบสอบถามเพื่อวัดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Perception of Social Changes) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย ดัดแปลงจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม (Jungsik Kim, 2000)

ประกอบด้วยการรับรู้ 5 มิติ ดังนี้

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Extent of Change)
2. อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Rate of Change)
3. ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Desirability of Change)
4. ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Difficulty of Change)
5. การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Predictability of Change)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบให้สอดคล้องกับปัจจัยการรับรู้ทั้ง 5 มิติ ดังกล่าวข้างต้น เช่น ในด้านของขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงคำถามจะถามถึงความรู้สึกในเชิงปริมาณ ว่าท่านมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย 9 ด้าน ดังนี้คือ 1.ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านชีวิตครอบครัว 4.ด้านวิทยาศาสตร์ 5.ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6.ด้านอาชญากรรม 7.ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8.ด้านการเมืองการปกครอง 9.ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างเช่น

โปรดพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของคุณในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และตอบคำถามต่อไปนี้โดยเลือกจากคำตอบที่จัดให้ในแต่ละข้อคำถาม

1. คุณเห็นว่าสังคมของคุณมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด ?

1	2	3	4	5	6
ไม่เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนน้อยที่สุด	เปลี่ยนน้อย	เปลี่ยนพอควร	เปลี่ยนมาก	เปลี่ยนมากที่สุด

- 1.1 _____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
- 1.2 _____ ด้านเศรษฐกิจ
- 1.3 _____ ด้านชีวิตครอบครัว

- 1.4 _____ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
- 1.5 _____ ด้านสาธารณสุขและอนามัย
- 1.6 _____ ด้านอาชญากรรม
- 1.7 _____ ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา
- 1.8 _____ ด้านการเมืองการปกครอง
- 1.9 _____ ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่3 แบบสอบถามสุขภาวะทางจิต

แบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะสุขภาวะทางจิตเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม(Jungsik Kim.2000:68) ประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้

- 1 ด้านความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีข้อคำถาม 5 ข้อ
พัฒนามาจากแบบวัดความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตของไพเวอร์ทและ
ดินเนอร์ (Pivot& Diener.1993)
- 2 ด้านความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต มีข้อคำถาม 8 ข้อ
พัฒนามาจากแบบวัดความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิตของ แคมป์เบล คอน
เวอร์สและโรเจอร์ (Campbell Converse and Roger.1976.)
- 3 ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย มีข้อคำถาม 7 ข้อ
พัฒนาแบบวัดการแสดงออกของความเครียดออกมาทางร่างกายของ เอมมอน
(Emmon.1992)
- 4 ด้านอารมณ์ทางด้านบวก มีข้อคำถาม 4 ข้อ
จุงซิก คิม พัฒนาขึ้นมาเอง
- 5 ด้านอารมณ์ทางด้านลบ มีข้อคำถาม 5 ข้อ
จุงซิก คิม พัฒนาขึ้นมาเอง

ซึ่งประกอบไปด้วยข้อคำถาม 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 เพื่อใช้วัดความพึงพอใจของชีวิตโดยรวม (Satisfaction with overall life) และ
ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบเพื่อวัดความพอใจโดยรวม และความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของ
ชีวิต ประกอบด้วย 13 คำถาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตโดยรวมและในด้านต่าง ๆ ของ
ชีวิต เช่น ในเรื่องของสุขภาพ ชีวิตสมรส มิตรภาพ การพักผ่อน ตัวอย่างคำถาม เช่น ฉันมีฐานะ
ความเป็นอยู่ที่ดี ฉันมีความสุขในชีวิต ฉันได้ในสิ่งที่ปรารถนา ฉันไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรใน
ชีวิตที่ผ่านมา ฉันรู้สึกพอใจกับชีวิตคู่ของฉัน และฉันรู้สึกพอใจกับเวลาว่างและการพักผ่อนที่มี

ตัวอย่างเช่น

ก.โปรดพิจารณาข้อความ (ข้อ1-13) แต่ละข้อว่าปัจจุบัน ท่านมีความรู้สึกใกล้เคียงกับตัวเลือกใดมากที่สุด (ตัวเลือก1-6)

1	2	3	4	5	6
ไม่เห็นด้วย อย่างมาก	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างมาก
		พอควร	พอควร		

1. _____ ฉันได้ใช้ชีวิตเป็นไปในแบบที่ฉันต้องการ
2. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสุขภาพกายที่เป็นอยู่

ส่วนที่ 2 เพื่อใช้วัดอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบเพื่อวัดอาการที่แสดงออกทางกายโดยมีผลมาจากความกดดันในจิตใจ คำถามประกอบไปด้วยอาการที่แสดงออกทางร่างกายอย่างเห็นได้ชัด 7 อย่าง คือ อาการปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ หัวใจเต้นผิดจังหวะ อาการแสบท้องจากการหลังกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย โดยให้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยสังเกตจากความถี่ของอาการเหล่านี้ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา

ตัวอย่างเช่น

ข.ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีอาการต่อไปนี้ เกิดขึ้นบ่อยครั้งเพียงใด

1	2	3	4	5	6
ไม่เคยเกิดขึ้น	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. _____ ปวดหัว
2. _____ นอนไม่หลับ

ส่วนที่ 3 เพื่อใช้วัดอารมณ์ทางด้านบวกและลบ (Positive/Negative Emotion)

ลักษณะคำถามถูกออกแบบเพื่อวัดความถี่ที่เกิดอารมณ์ด้านบวกและลบต่างๆ เช่น การมองโลกแง่ดี การมีความสุข ความรู้สึกมั่นคง ความรู้สึกสงบ โกรธ กลัว เศร้า อาย และตื่นเต้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างการวิจัยสังเกตจากความถี่ของอาการเหล่านี้ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา

ตัวอย่างเช่น

ค.ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีความรู้สึกต่อไปนี้ บ่อยครั้งเพียงใด

1	2	3	4	5	6
ไม่เกิดขึ้นเลย	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. ____ การมองโลกในแง่ดี

2. ____ การมีความสุข

3. ____ ความรู้สึกมั่นคง

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาว่าเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตรงตามวัตถุประสงค์และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการแล้วหรือยัง แล้วนำมาปรับปรุงให้ถูกต้องตามข้อชี้แนะนั้น หลังจากนั้นนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์รายข้อ (Item Analysis) โดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งชุด (Item-Total Correlation) ผลปรากฏว่าข้อวัดทุกข้อผ่านเกณฑ์ มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .001 ทุกข้อแล้วคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรแอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach)

ผลปรากฏค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นดังนี้

แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประกอบด้วย 5 มิติ ดังนี้

1. ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .742
2. อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .765
3. ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .783
4. ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .728
5. การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .821

แบบสอบถามสุขภาวะจิต ประกอบด้วยโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

1. สุขภาวะทางจิตรวม (29 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .739
2. ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม (5 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .785
3. ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต (8 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .722
4. อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (7 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .843
5. อารมณ์ทางด้านบวก (4 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .766
6. อารมณ์ทางด้านลบ (5 ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .807

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีทั้งหมดในปีพ.ศ.2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 343 คน
2. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อติดต่อกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบคำถามการศึกษาค้นคว้าตามสมมุติฐานต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางสถิติครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the the Social Science) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละของคะแนน การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สุขภาวะทางจิต
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขภาวะทางจิตกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 4 ถึงข้อ 8
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสุขภาวะทางจิตกับปัจจัยทางชีวสังคมโดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ1 และ ข้อ 2 และใช้ค่าสถิติ F- test เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 และในกรณีที่พบว่ามีความสำคัญทางสถิติใช้วิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธีของดุกี (Tukey's HSD test) ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคน
$\bar{x}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - Distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F- Distribution
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of square)
df	แทน ค่าของชั้นแห่งความอิสระ
p	แทน ค่าของความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลความหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี โดย
แจกแจงความถี่เป็นร้อยละ และ เสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับสุขภาวะจิตโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้ ความพึงพอใจ
ในชีวิตโดยรวม ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อารมณ์
ทางด้านบวกและ อารมณ์ทางด้านลบ ของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปร
เพศ ศาสนา อายุ โดยทดสอบค่าที (t-test independent) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 กับ 2 และค่า
เอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปร
การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยทดสอบค่าที (t-test independent)
เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4-8

ผลการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีโดยแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ และ เสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงดังปรากฏตามตาราง 1 และ 2 ตาราง 1 จำนวนข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีตามตัวแปร เพศ ศาสนา และอายุ

ตัวแปร	อายุ 36-40 ปี		อายุ 41-45 ปี		อายุ 46-50 ปี		อายุ 51-55 ปี		อายุ 56-60 ปี		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ												
ชาย	8	50	19	82.6	94	85.5	148	96.1	39	97.5	308	89.8
หญิง	8	50	4	17.4	16	14.5	6	3.9	1	2.5	35	10.2
ศาสนา												
พุทธ	12	75	14	60.9	79	71.8	103	66.9	29	72.5	237	69.1
อิสลาม	4	25	9	39.1	31	28.2	51	33.1	11	27.5	106	30.9
รวม	16	4.7	23	6.7	110	32.1	154	44.9	40	11.7	343	100

จากตาราง1 ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย คือมีจำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 89.8 นับถือศาสนาพุทธ คือมีจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1และ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51-55 ปี คือมีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ44.9

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับสุขภาวะจิตโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวกและด้านอารมณ์ทางด้านลบ ของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน 5 ด้านของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

ตัวแปร	n	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสุขภาวะทางจิต
สุขภาวะทางจิตโดยรวม	343	4.03	.60	ค่อนข้างดี
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	343	3.76	1.01	ปานกลาง
ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต	343	4.47	.66	ค่อนข้างดี
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	343	2.80	.94	ค่อนข้างดี
อารมณ์ทางด้านบวก	343	3.86	1.02	ปานกลาง
อารมณ์ทางด้านลบ	343	3.47	1.03	ปานกลาง

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีสุขภาวะทางจิต ระดับค่อนข้างดี และ รายด้าน 5 ด้าน คือ ความพึงพอใจในด้านรวมชีวิต ระดับปานกลาง ความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ของชีวิต ระดับค่อนข้างดี อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ระดับค่อนข้างดี อารมณ์ทางด้านบวก และ อารมณ์ทางด้านลบ ระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีตามตัวแปรเพศ อายุ ศาสนา ผลแสดงดังตาราง 3-8

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ตามตัวแปร เพศ

สุขภาวะทางจิต	เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม	ชาย	308	4.04	.61	.116	.909
	หญิง	35	4.02	.52		

ตาราง 3 (ต่อ)

สุขภาวะทางจิต	เพศ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	ชาย	308	3.76	1.01	.094	.925
	หญิง	35	3.74	1.05		
ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต	ชาย	308	4.47	.67	.009	.993
	หญิง	35	4.47	.66		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	ชาย	308	2.81	.96	.368	.715
	หญิง	35	2.75	.78		
อารมณ์ทางด้านบวก	ชาย	308	3.88	1.01	.802	.423
	หญิง	35	3.73	1.08		
อารมณ์ทางด้านลบ	ชาย	308	3.47	1.05	.055	.956
	หญิง	35	3.46	.91		

จากตาราง 3 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพศชายและหญิง มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านคือ ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และ ด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาใน
จังหวัดปัตตานี ตาม ตัวแปรศาสนา

สุขภาวะทางจิต	ศาสนา	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม						
	พุทธ	237	4.05	.62	.942	.347
	อิสลาม	106	3.99	.56		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต						
	พุทธ	237	3.78	1.00	.544	.587
	อิสลาม	106	3.71	1.03		
ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต						
	พุทธ	237	4.51	.65	1.476	.141
	อิสลาม	106	4.39	.68		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย						
	พุทธ	237	2.78	.99	-.593	.554
	อิสลาม	106	2.84	.82		
อารมณ์ทางด้านบวก						
	พุทธ	237	3.87	1.04	.335	.738
	อิสลาม	106	3.83	.97		
อารมณ์ทางด้านลบ						
	พุทธ	237	3.45	1.07	-.312	.756
	อิสลาม	106	3.49	.96		

จากตาราง 4 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านคือ ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่างๆของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออก

ทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวก และ ด้านอารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาวะทางจิต ตามตัวแปร อายุ

สภาวะทางจิต	อายุ	n	$\bar{x}$	S.D.
สภาวะทางจิตด้านรวม	36-40 ปี	16	4.06	.44
	41-45 ปี	23	3.91	.55
	46-50 ปี	110	4.14	.58
	51-55 ปี	154	3.97	.65
	56-60 ปี	40	4.05	.52
ความพึงพอใจด้านรวมของชีวิต	36-40 ปี	16	3.87	1.25
	41-45 ปี	23	3.62	.83
	46-50 ปี	110	3.87	1.00
	51-55 ปี	154	3.68	1.02
	56-60 ปี	40	3.81	1.01
ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต	36-40 ปี	16	4.71	.34
	41-45 ปี	23	4.31	.57
	46-50 ปี	110	4.62	.61
	51-55 ปี	154	4.36	.75
	56-60 ปี	40	4.46	.49
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	36-40 ปี	16	3.16	.99
	41-45 ปี	23	2.95	.92
	46-50 ปี	110	2.66	.84
	51-55 ปี	154	2.83	1.02
	56-60 ปี	40	2.83	.84
อารมณ์ทางด้านบวก	36-40 ปี	16	4.18	.81
	41-45 ปี	23	3.84	.78
	46-50 ปี	110	4.01	.98
	51-55 ปี	154	3.72	1.03
	56-60 ปี	40	3.88	1.22

ตาราง 5 (ต่อ)

สุขภาวะทางจิต	อายุ	n	$\bar{x}$	S.D.
อารมณ์ทางด้านลบ	36-40 ปี	16	3.53	1.09
	41-45 ปี	23	3.53	.91
	46-50 ปี	110	3.50	1.00
	51-55 ปี	154	3.45	1.08
	56-60 ปี	40	3.36	1.03

ตาราง 6 วิเคราะห์ความแปรปรวนของสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาใน
จังหวัดปัตตานี จำแนกตามตามตัวแปร อายุ

สุขภาวะทางจิต	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม						
	ระหว่างกลุ่ม	4	2.316	.579	1.589	.177
	ภายในกลุ่ม	338	123.113	.364		
	รวม	342	125.428			
ความพึงพอใจด้านรวม ของชีวิต						
	ระหว่างกลุ่ม	4	3.104	.776	.753	.557
	ภายในกลุ่ม	338	348.448	1.031		
	รวม	342	351.552			
ความพึงพอใจด้าน ต่างๆ ของชีวิต						
	ระหว่างกลุ่ม	4	5.901	1.475	3.379*	.010
	ภายในกลุ่ม	338	147.588	.437		
	รวม	342	153.489			
อาการทางจิต ๔						
	ระหว่างกลุ่ม	4	4.944	1.236	1.388	.238
	ภายในกลุ่ม	338	300.980	.890		
	รวม	342	305.925			

ตาราง 6(ต่อ)

สุขภาวะทางจิต	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
อารมณ์ทางด้านบวก						
	ระหว่างกลุ่ม	4	6.898	1.725	1.658	.159
	ภายในกลุ่ม	338	351.566	1.040		
	รวม	342	358.464			
อารมณ์ทางด้านลบ						
	ระหว่างกลุ่ม	4	.828	.207	.190	.944
	ภายในกลุ่ม	338	368.716	1.091		
	รวม	342	369.544			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุต่างกัน มีสุขภาวะทางจิตไม่ต่างกันทั้งด้านรวมและด้านย่อย 4 ด้าน ดังนี้ คือด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวกและอารมณ์ทางด้านลบยกเว้น ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ เพื่อตรวจสอบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุต่างกัน มีคู่ใดบ้างที่มี สุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน โดยใช้วิธีการทดสอบรายคู่ วิธีของตุกี (Tukey's HSD test) ผลการเปรียบเทียบแสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนน ด้านความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี กลุ่มอายุต่าง ๆ

อายุ			41-45 ปี	51-55ปี	56-60 ปี	46-50 ปี	36-40 ปี
	N	$\bar{X}$	4.31	4.36	4.46	4.62	4.71
41-45ปี	23	4.31	-	.05	.15	.31	.40
51-55 ปี	154	4.36	-	-	.10	.26*	.35
56-60 ปี	40	4.46	-	-	-	.16	.25
46-50 ปี	110	4.62	-	-	-	-	.09
36-40 ปี	16	4.71	-	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 51-55 ปี มีสุขภาวะทางจิต ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ต่ำกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 46 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนกลุ่มอายุอื่น ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของสุขภาวะทางจิตตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยทดสอบค่าที (t-test) เพื่อวิเคราะห์การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ตามตัวแปรการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม รายด้าน 5 ด้านดังนี้คือ ด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลง ด้านอัตราการเปลี่ยนแปลง ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงและด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้โดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นตัวแบ่งคะแนน (คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการรับรู้ทางสังคมทั้งโดยรวมและรายด้าน 5 มิติ ผู้วิจัยได้นำไปใส่ในภาคผนวก ข) จากนั้นจึงเปรียบเทียบคะแนนสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านระหว่างกลุ่มที่แตกต่างตามการรับรู้โดยใช้ t-test ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 8-12

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้
การเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน

สุขภาวะทางจิต	ข้อบ่งชี้	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม	น้อย	164	4.09	.54	1.659	.098
	มาก	179	3.98	.65		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อย	164	3.88	.88	2.113*	.035
	มาก	179	3.65	1.10		
ความพึงพอใจด้านต่างๆของชีวิต	น้อย	164	4.51	.63	1.121	.263
	มาก	179	4.43	.69		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อย	164	2.73	.90	-1.314	.190
	มาก	179	2.87	.97		
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อย	164	3.90	.96	.636	.525
	มาก	179	3.83	1.07		
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	164	3.45	.97	-.278	.781
	มาก	179	3.48	1.09		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านข้อบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงน้อย มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มี

คะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอช่วยการเปลี่ยนแปลงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในสุขภาวะทางจิตโดยรวม และ รายด้าน 4 ด้าน คือ ความพึงพอใจด้านต่างๆของชีวิต อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อารมณ์ทางด้านบวกและอารมณ์ทางด้านลบ

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนเร็ว-ช้า ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน

สุขภาวะทางจิต	อัตรา	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม	ช้า	163	4.05	.55	.501	.617
	เร็ว	180	4.02	.65		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	ช้า	163	3.82	.99	1.122	.263
	เร็ว	180	3.70	1.03		
ความพึงพอใจ ด้านต่าง ๆของชีวิต	ช้า	163	4.44	.66	-.860	.390
	เร็ว	180	4.50	.67		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	ช้า	163	2.70	.86	-2.008*	.045
	เร็ว	180	2.90	1.00		
อารมณ์ทางด้านบวก	ช้า	163	3.89	1.03	.435	.664
	เร็ว	180	3.84	1.01		
อารมณ์ทางด้านลบ	ช้า	163	3.54	.97	1.320	.188
	เร็ว	180	3.40	1.09		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงเร็ว มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย สูงกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในด้านสุขภาวะทางจิตโดยรวม และ รายด้าน 4 ด้าน คือ ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจด้านต่างๆของชีวิต ด้านอารมณ์ทางด้านบวกและด้านอารมณ์ทางด้านลบ

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน

สุขภาวะทางจิต	ความต้องการ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม						
	น้อย	186	4.01	.63	-.838	.403
	มาก	157	4.06	.57		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต						
	น้อย	186	3.64	1.05	-2.465*	.014
	มาก	157	3.90	.944		
ความพึงพอใจ ด้านต่าง ๆของชีวิต						
	น้อย	186	4.41	.69	-1.742	.082
	มาก	157	4.54	.63		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย						
	น้อย	186	2.75	.97	-1.177	.240
	มาก	157	2.87	.90		
อารมณ์ทางด้านบวก						
	น้อย	186	3.86	1.09	-.008	.993
	มาก	157	3.86	.93		

ตาราง 10(ต่อ)

สุขภาวะทางจิต	ความต้องการ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	186	3.48	1.07	.227	.820
	มาก	157	3.45	.99		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต สูงกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในด้านสุขภาวะทางจิตโดยรวม และ รายด้าน 4 ด้าน คือความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวกและอารมณ์ทางด้านลบ

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน

สุขภาวะทางจิต	ความยุ่งยาก	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม	น้อย	174	4.17	.57	4.214*	.000
	มาก	169	3.90	.61		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	น้อย	174	3.97	.91	3.985*	.000
	มาก	169	3.54	1.06		
ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต	น้อย	174	4.53	.65	1.585	.114
	มาก	169	4.41	.67		

ตาราง 11 (ต่อ)

สุขภาวะทางจิต	ความยุ่งยาก	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย						
	น้อย	174	2.70	.89	-2.023*	.044
	มาก	169	2.91	.98		
อารมณ์ทางด้านบวก						
	น้อย	174	4.04	.99	3.272*	.001
	มาก	169	3.68	1.02		
อารมณ์ทางด้านลบ						
	น้อย	174	3.29	.97	-3.215*	.001
	มาก	169	3.65	1.07		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย มีสุขภาวะทางจิตโดยรวม สุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตและอารมณ์ทางด้านบวกสูงกว่า และมีอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายและอารมณ์ทางด้านลบต่ำกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในด้านความพึงพอใจด้านต่างๆของชีวิต

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนมาก-น้อย ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน

สุขภาวะทางจิต	การทำนาย	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
สุขภาวะทางจิตโดยรวม						
	น้อย	138	4.00	.57	-.850	.396
	มาก	205	4.06	.62		
ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต						
	น้อย	138	3.76	.97		

					.045	.964
	มาก	205	3.76	1.04		
ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต	น้อย	138	4.44	.64		
					-.819	.413
	มาก	205	4.50	.68		
อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย	น้อย	138	2.89	.97		
					1.412	.159
	มาก	205	2.74	.92		
อารมณ์ทางด้านบวก	น้อย	138	3.80	.99		
					-.935	.347
	มาก	205	3.90	1.04		
อารมณ์ทางด้านลบ	น้อย	138	3.42	1.01		
					-.616	.539
	มาก	205	3.49	1.05		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงมาก-น้อยมีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและ รายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ด้านอารมณ์ทางด้านบวกและ อารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และ วิธีการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ ศาสนา และอายุ
3. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่างกัน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีเพศชายมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีเพศหญิง
2. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่นับถือศาสนาต่างกันมีสุขภาวะทางจิตต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีอายุต่างกันมีสุขภาวะทางจิตต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีรับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปริมาณมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปริมาณน้อย
5. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอัตราเร็วมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอัตราช้า
6. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมน้อย
7. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ายุ่งยากน้อยมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ความยุ่งยากของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ายุ่งยากมาก

8. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้มากมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้น้อย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง, อำเภอปะนาเระ, อำเภอยะหริ่ง, อำเภอสายบุรี, อำเภอไม้แก่น และอำเภอกะพ้อ และผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองจิก, อำเภอโคกโพธิ์, อำเภอแม่ลาน, อำเภอยะรัง, อำเภอมายอ และอำเภอทุ่งยางแดง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 343 คนแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต1จำนวน168 คน และ ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 จำนวน 175 คน ดังนั้นมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 343 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม 3 ชุด ดังนี้คือ

1. แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ ศาสนา และอายุ
2. แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัด การเปลี่ยนแปลงสังคมของ จุงซิก คิม (Jungsik kim.2000) แบ่งเป็น 9 ด้านต่างๆ ดังนี้คือ 1.ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านชีวิตครอบครัว 4.ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม 5.ด้านสาธารณสุขและอนามัย 6.ด้านอาชญากรรม 7.ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา 8.ด้านการเมืองการปกครอง 9.ด้านสิ่งแวดล้อมและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมประกอบด้วย 5 มิติดังนี้

1.ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .742
2.อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม(9ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .765

3.ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .783
4.ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .728
5.การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (9ข้อ)	มีค่าเท่ากับ .821

3 แบบสอบถามสุขภาวะทางจิต

แบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะสุขภาวะทางจิตเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับมาจากแบบสอบถามของ จุงซิก คิม(Jungsik Kim.2000:68) ประกอบไปด้วยข้อคำถาม 3 ส่วนและค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ใช้วัดความพึงพอใจของชีวิตโดยรวม (Satisfaction with overall life)

มีจำนวน 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .785

และความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต (Satisfaction with Life Domains)

มีจำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .722

ส่วนที่ 2 ใช้วัดอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย (Psychosomatic Symptoms)

มีจำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .843

ส่วนที่ 3 ใช้วัดอารมณ์ทางด้านบวก(Positive Emotion)

มีจำนวน 4 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .766

และเพื่อใช้วัดอารมณ์ทางด้านลบ (Negative Emotion)

มีจำนวน 5 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เป็น .807

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistic Package for Social Science for Window) และการทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ยอมรับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามแต่ละฉบับจากกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์ไว้สำหรับนำมาวิเคราะห์ต่อไป

2. นำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ปัจจัยทางชีวสังคม ของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ แจกแจงความถี่ค่าร้อยละ

3. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน โดยทดสอบด้วยค่า (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1-2 และ ข้อ 4-8

5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบแบบวิเคราะห์ความแปรปรวน 1 ตัวประกอบ (One way analysis of variance) โดย

ทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ถ้า พบว่าข้อใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของดุกี (Tukey's HSD test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี และ รายด้าน 5 ด้าน คือ ความพึงพอใจในชีวิตด้านรวม ระดับปานกลาง ความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ของชีวิต ระดับค่อนข้างดี อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ระดับค่อนข้างดี อาการด้านบวกและ อาการทางด้านลบ ระดับ ปานกลาง

2. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพศชายและหญิง มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 51-55 ปี มีสุขภาวะทางจิต ความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ต่ำกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 46 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนกลุ่มอายุอื่นไม่พบความแตกต่าง

5. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงน้อย มีสุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในสุขภาวะทางจิตโดยรวม และ รายด้าน 4 ด้านคือความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อาการทางด้านบวกและอาการทางด้านลบ

6. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราของการเปลี่ยนแปลงเร็ว มีสุขภาวะทางจิตด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายสูงกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านอัตราของการเปลี่ยนแปลงช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในสุขภาวะทางจิตโดยรวม และรายด้าน 4 ด้านคือความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต อาการทางด้านบวกและอาการทางด้านลบ

7. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงมาก มีสุขภาวะทางจิตด้าน ความพึง

พอใจในด้านรวมของชีวิตสูงกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ ความพึงพอใจด้านต่างๆของชีวิต อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อารมณ์ทางด้านบวก และอารมณ์ทางด้านลบ

8. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย มีสุขภาวะทางจิตโดยรวม สุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตและอารมณ์ทางด้านบวกสูงกว่า และมีอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายและอารมณ์ทางด้านลบต่ำกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในความพึงพอใจด้านต่างๆของชีวิต

9. ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี คะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงมากและน้อยมีสุขภาวะทางจิตโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแยกอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้คือ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีสุขภาวะทางจิตโดยรวม ระดับค่อนข้างดี และ รายด้าน 5 ด้าน คือ ความพึงพอใจในด้านรวมชีวิต ระดับปานกลาง ความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ของชีวิต ระดับค่อนข้างดี อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ระดับค่อนข้างดี อารมณ์ด้านบวกและ อารมณ์ด้านลบ ระดับ ปานกลาง ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีมีสุขภาวะทางจิตโดยรวม ระดับค่อนข้างดี เนื่องจากได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีและครูที่อยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมือง(ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา: 2546) ซึ่งค่อนข้างสงบเพราะสถานการณ์รุนแรงส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รอบนอกและที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุดคือจังหวัดยะลาและนราธิวาส เหตุผลประการสุดท้ายอาจมีปัจจัยแวดล้อมในการเก็บข้อมูลที่ส่งผล

เนื่องจากการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในห้องประชุมซึ่งผู้บริหารโรงเรียนทุกคนรู้จักกันและเป็นการประชุมแบบเป็นกันเอง อาจทำให้ผู้บริหารรู้สึกผ่อนคลาย จึงส่งผลให้ผลการวิจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีมีสุขภาวะทางจิตโดยรวม ระดับค่อนข้างดี

วัตถุประสงค์ในการวิจัย ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ ศาสนา และอายุ

2.1 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี เพศชายและหญิง มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านดังนี้ ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย และด้านอารมณ์ด้านบวกและด้านลบ ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานการวิจัย และขัดแย้งกับงานวิจัยของสุพรรณิ สมบัติธีระ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า ครูโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท ในสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9 ที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่างกันสัมพันธ์กับ ศุภลักษณ์ เกื้อวรกุลชัย(2525 : ข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องครูในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายครูชายกับครูหญิงมีสุขภาวะจิตต่างกันโดยที่ครูชายมีสุขภาวะจิตดีกว่าครูหญิง และนิมิตร ยศกิจ(2541: บทคัดย่อ)ได้ศึกษาขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าขวัญของครูชายดีกว่าครูหญิงเนื่องจากประชาชนโดยทั่วไปในชุมชนส่วนใหญ่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัฒนธรรมที่ให้การยอมรับนับถือผู้ที่เป็เพศชายมากกว่าเพศหญิง ที่ผลงานวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ชาวในปี 2547-2548 ที่ผ่านมามีผู้ที่เป็นเป้าหมายหลักที่โดนลอบทำร้ายส่วนใหญ่เป็นผู้ชายไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา ครู ผู้บริหารโรงเรียน หรือแม้แต่ตำรวจ ทหาร ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยในครั้งนี้เพศชายกับเพศหญิงมีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน ดังนี้ ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านรวมของชีวิต ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ของชีวิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย อารมณ์ด้านบวกและ อารมณ์ทางด้านลบ ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ แวนูเช็ง มะรอซี (2531 : 95) ที่ได้ศึกษาพบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 2 ที่นับถือศาสนาอิสลามและพุทธ ไม่มีความแตกต่างกันและการที่ผู้วิจัยไม่เลือกตั้งสมมติฐานตามแนวของแวนูเช็ง มะรอซี เพราะคิดว่าเป็นผลงานที่นานแล้วก่อนที่จะมีการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ผู้วิจัยเลือกตั้งสมมติฐานตามงานวิจัยของ อนุชาติ จูวัตร(2539: 86) เพนสะเป็นงานวิจัยเดียวที่ใหม่เท่าที่จะหาได้ อนุชาติ จูวัตรได้ศึกษาขวัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ครูที่นับถือศาสนาต่างกัน มีขวัญแตกต่างกันโดยครูที่นับถือศาสนาพุทธมีขวัญสูงกว่าศาสนาอิสลาม

ผลงานวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปี 2547-2548 มีการลอบทำร้ายบุคคลแทบทุกศาสนา แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังไม่ใช่สถานการณ์ที่มีการก่อการร้ายเหมือนอย่างเช่นที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาตั้งนั้นไม่ว่าเป็นศาสนาพุทธหรืออิสลามก็ถูกทำร้ายพอ ๆ กันไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตามและอีกประเด็นหนึ่ง คือผู้บริหารโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามสอนอยู่ในโรงเรียนของรัฐบาลมีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นอย่างดีจึงไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของสุขภาวะทางจิต

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 51-55 ปี มีสุขภาวะทางจิต ด้านความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ ต่ำกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุ 46 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอายุอื่นไม่พบความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย โชติช่วง (2531: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ อำเภอในจังหวัดภาคใต้ที่มีอายุต่างกันมีระดับขวัญแตกต่างกัน ชัดแย้งกับสรวงศ์ ชุกกลิน (2533:121) ที่พบว่าครูอาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีขวัญไม่แตกต่างกัน ที่ผลงานวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน เป็นงานที่มีความสลับซับซ้อนและต้องแก้ปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความสุขุม รอบคอบอดทนอดกลั้นในความสะดวกเหมาะสมกับการรับมือมอบหมายงาน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน (นิมิตร ยศกิจ.2541:87) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุน้อยกว่าเพิ่งเริ่มต้นกับการรับผิดชอบ จึงส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุน้อยกว่า มีสุขภาวะทางจิตดีกว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุมากกว่า

วัตถุประสงค์ในการวิจัย ข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่างกัน

การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมประกอบด้วย 5 มิติดังนี้ 1.ขอบข่ายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 2.อัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 3.ความต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4.ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 5.การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ด้านการรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงจะเห็นเด่นชัดที่สุด ซึ่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย มีสุขภาวะทางจิตโดยรวม สุขภาวะทางจิตด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิตและอารมณ์ทางด้านบวกสูงกว่า และมีอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายและอารมณ์ทางด้านลบต่ำกว่า ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะไม่แตกต่างกันในด้านความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของชีวิต การที่ผลงานวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากบุคคลที่รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่ามีความยุ่งยากน้อยจะปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ดังนั้นจึงส่งผล

ผลต่อสุขภาวะทางจิตให้เป็นไปในทางที่ดีด้วย เพราะการปรับตัวเป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ ปัญหาด้านความต้องการ ปัญหาด้านการปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเพื่อให้สามารถทนอยู่ได้ในสังคม หรือสภาพแวดล้อมนั้น หนึ่ง ๆ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์:2524) จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีการรับรู้ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย สามารถมีการปรับตัวได้ดีส่งผลให้มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้าน ด้านความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต ด้านอารมณ์ด้านบวกสูง แต่หากบุคคลมีการปรับตัวได้ไม่ดี จะมีความยุ่งยากมากในการปรับตัว ทำให้เกิดปัญหาได้ง่าย ส่งผลให้เกิดความอ่อนแอทางจิตใจได้ และแสดงอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย เช่นปวดศีรษะ ปวดท้อง นอนไม่หลับ หัวใจเต้นผิดจังหวะ มีอาการสับสนท้องจากการหลังกรดมากเกินไป อาการเจ็บหน้าอก รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย ได้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงมาก มีสุขภาวะทางจิต ด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกายและอารมณ์ด้านลบ สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีที่มีคะแนนการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลงน้อย

แต่มีข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านการทำนายได้มาก-น้อย มีสุขภาวะทางจิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากนิสัยส่วนใหญ่ของคนไทยมักไม่ค่อยคาดเดาเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป มักปล่อยไปตามธรรมชาติจึงทำให้ผลงานวิจัยไม่แตกต่างกัน

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

การศึกษาค้นคว้า ในครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าน้อยและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศยังมีสนับสนุนไม่เพียงพอ งานวิจัยส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ สุขภาพจิต ขวัญและความพึงพอใจ จึงไม่ค่อยมีงานวิจัยมาสนับสนุนและเปรียบเทียบ ซึ่งต้องนำไปเปรียบเทียบกับ สุขภาพจิต ขวัญและความพึงพอใจของครู ซึ่งเป็นอาชีพในลักษณะเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเรื่อง"การศึกษการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี" จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา หน่วยงาน บุคลากรในหน่วยงานโดยผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงระดับของสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้น และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อสุขภาวะทางจิต

ด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีในส่วนของงานปฏิบัติ งานในพื้นที่ กระบวนการและวิธีการในการปรับปรุงและส่งเสริมสุขภาวะทางจิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ทำการวิจัยดังนี้

1.จากผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีสุขภาวะทางจิตระดับค่อนข้างดีและรายด้าน 5 ด้าน คือความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม ระดับปานกลาง ความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ระดับค่อนข้างดี อาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ระดับค่อนข้างดี อารมณ์ด้านบวกและอารมณ์ทางด้านลบ ระดับปานกลาง ซึ่งจะเห็นได้ว่า สุขภาวะทางจิตระดับค่อนข้างดี แต่เมื่อมาแยกเป็นรายด้านแล้วความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม อารมณ์ด้านบวกและอารมณ์ทางด้านลบ ระดับปานกลาง ดังนั้นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้การดูแลผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีเป็นพิเศษ ควรจัดการ การเดินทางให้ได้รับความปลอดภัยและส่งเสริมให้มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนใน เขตบริการและพื้นที่ใกล้เคียง

2.ผลการวิจัยนี้ พบว่าการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นแต่ละบุคคลมีการรับรู้ ที่แตกต่างกันส่งผลให้สุขภาวะทางจิตแตกต่างกัน ซึ่งสามารถส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนใน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานีมีการปรับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้ดีขึ้นโดย การปรับทัศนคติให้คิดในเชิงบวก และจะส่งผลให้สุขภาวะทางจิตดีขึ้นตามมา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรทำการศึกษาผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัด อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งทำแต่เฉพาะกลุ่มในจังหวัดปัตตานีเท่านั้น

2.เนื่องจากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนเฉพาะของ รัฐและพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่นับถือศาสนาต่างกันมีสุขภาวะทางจิตไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรศึกษาต่อเพื่อเปรียบเทียบสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐกับโรงเรียนที่สอน ศาสนา

3.ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติ รัตนฉายา.(2533). ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, อุดรธานี.
- กัสดาล สุทธิวิริสรณ์.(2533) ความเข้มแข็งในการมองโลก แรงสนับสนุนทางสังคม และความเหนียวแน่นของพยาบาลในหออภิบาลผู้ป่วยหนัก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, อุดรธานี.
- กัมพล สุภาเพ่ง.(2545)ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. อุดรธานี.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์.(2528)จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเดชา, กรุณา.(2525) รายงานประกอบการวิจัยเรื่องการศึกษาองค์ประกอบของปัญหาที่มีผลต่อสวัสดิภาพครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ ฯ : กรุณา,ลาดพร้าว
- ดุสิต หวันเหลี่ยม.(2530)ศึกษาวัฒนธรรมการทำงานตามสถานภาพส่วนบุคคลของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, หน้า 2
- ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล.(2539) กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในประเทศกำลังพัฒนา : URBANIZATION AND SOCIAL CHANGE IN DEVELOPING COUNTRIES. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า16-20
- ประสาธน์ หลักศิลา.(2514)สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า. หน้า342.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์.(2546)ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า131.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์.(2521)เอกสารคำสอนวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาเบื้องต้น. ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ ฯ. หน้า145.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์.(2521)การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ ฯ. หน้า 3-20.
- ฝน แสงสิงแก้ว.(2518)_เรื่องของสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ ฯ : อักษรไทย..
- นิเทศ ดินณะกุล.(2544)_การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิมิต ยศกิจ.(2541) ขวัญของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเสี่ยงภัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศม. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.(2521) กรุงเทพฯ ฯ : อักษรเจริญทัศน์,
- ปิญญ์ สาทร.(2526) หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช. หน้า365.

- วัลภา สบายยิ่ง.(2542)ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต.สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.
- เสน่ห์ จามริก.(2541)ฐานคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย , กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.หน้า70
- สนธิ สมัครการ.(2538)สังคมไทยภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตพ.ศ.2535-2550.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุจินต์ เกียวกิ่งแก้ว.รายงานการวิจัยเรื่องเครื่องชี้วัดสุขภาพจิตของคนไทย.เชียงใหม่:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.(2528:) สังคมไทย_พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แพร่พิทยา.หน้า15-21.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข.(2536.) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม: แนวทางศึกษา วิเคราะห์และวางแผน (Social and Culture Change: Approacher, Analysis and Planning) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมจิต หนูเจริญกุล. ประคอง อินทรสมบัติและพรรณวดี พุระวัฒนะ.(2532)สิ่งรบกวนในชีวิตประจำวัน ความเข้มแข็งในการมองโลกและการรับรู้ถึงความผาสุกในชีวิตของอาจารย์พยาบาลในมหาวิทยาลัย. วารสารพยาบาล. 38(3) : 169-189; กรกฎาคม-กันยายน
- ศรีเรือน แก้วกังวาล.(2533.)ตัวแปรทางสังคมจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุไทย. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 1 – 13 : มกราคม – มิถุนายน
- อำพล สุอำพัน.(2534)จิตวิทยากับการดำรงชีวิตประจำวัน. เอกสารการสอนชุดจิตวิทยาทั่วไป หน่วยที่8-15.กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อนุช อาภาภิรมย์. (2515)มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย. ภาควิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- Antonovsky, A.(1982.) *Health Stress and Coping*. 4th ed. San Francisco : Jossey – bass Publishers,
- Antonovsky, A.(1987) *Untraveling the Mystery of Health : How people manage stress and stay Well*. San Francisco: Jossey – bass. Publishers.,. pp 116-119
- Campbell, A.(1976) *Subjective Measures of Well-being*. American Psychologist. 117-124; February
- Carmel, S. and J. Bernstein. ~(1989.) *Trait-Anxiety and Sense of Coherence a Longitudinal Study*. Psychological Reports. 65: 221-222;

- Diener, E. (1984) *Subjective well-being*. Psychological Bulletin. 95. 542-575.
- Diener, E. (2000) *Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index*. American Psychologists. 55, 34-43;
- Diener, E. and Robert Biswas-Diener. (2000) *New Directions in Subjective Well-Being Research: The Cutting Edge*. University of Illinois, February
- Flannery, B.R. (1990) *Sense of Coherence, Life Stress and Psychological Distress : A Prospective Methodological Inquiry*. Journal of Clinical Psychology. 46(4) : 415-420; July
- Good, Carter V. (1973) *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill..
- Hilgard R.E. (1962) *Introduction to Psychology*. 3rd ed. New York : Harcourt Brace and World Inc.,.
- Jungsik Kim. *Social Change and Psychological Well being: A Structural Equation Model*. The university of Hawaii, August, 2000
- Kenneth E. (1963) *Book. Evolution Function and Change*. American Sociological Review, 28 : 229-237 p. 237.
- Kalimo, R.K. and J. Vuori. (1990) *Work and Sense of Coherence Resources for Competence and Life Satisfaction*. Behavioral Medicine. 76-89; summer,
- Klemmack, D.L. and L.L. Roff. (1984) *Fear of Personal Aging and Subjective Well-Being in Later Life*. Journal of Gerontology. 34(6) : 756-758;
- Lawton, M.P. (1983) *The Varieties of Well-being*. Experimental Aging Research. 9(2) : 65-72.
- Markides, K.S. and H.W. Martin. (1979) *A causal model of life satisfaction among the elderly*. Journal of Gerontology. 34: 86-93;
- Palmore, E.B., G.G. Fillenbaum and L.K. George. (1984) *Consequences of Retirement*. Journal of Gerontology. 39 : 109-116; January,
- Ryff, Carol D. (1989) *Happiness is Everything, or Is It? Explorations on the Meaning of psychological Well-Being*. Journal of Personality and Social Psychology. 57(6) : 1069-1081,.
- Scott, H. Berk. (1982) *Adjustment to and Satisfaction with Retirement*. Journal of Gerontology. 37: 616-624; September,
- Spreitzer, Elmer and Eldon E. Synder. (1974) *Correlates of Life Satisfaction Among the*

Aged Journal of Gerontology. 29 : 454-458; April,.

Strack, F., N. Schwarz and E. Gschneidinger.(1985)*Happiness and reminiscing: The role of time perspective, mood and mode of thinking*. *Journal of Personality and Social Psychology*. 49(6) : 1460-1469

Stull, Donald E.(1963)*Conceptualization and Measurement of Well-Being Implications for Policy Evaluation*. In *Critical Issues in Aging Policy*. Sage Publications, Inc., C.A..

Wilbert E. Moore.(1963) *Social change*. New Jersey: Englewood Cliffs Prentice – Hall.

Inc, p.2

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามปลายเปิด

จากการสร้างแบบสอบถามปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน เมื่อ เดือน มีนาคม 2548 โดยให้อธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมไทยผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นทั้งหมดจำนวน 253 ความเห็น ซึ่งนำมาจัดกลุ่มได้ 9 ด้านและมีสัดส่วน ดังต่อไปนี้

- อันดับ 1 ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา จำนวนความเห็นคิดเป็น 46 %
- อันดับ 2 ด้านเศรษฐกิจ จำนวนความเห็นคิดเป็น 10 %
- อันดับ 3 ด้านอาชญากรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 9 %
- อันดับ 4 ด้านชีวิตครอบครัว จำนวนความเห็นคิดเป็น 8 %
- อันดับ 5 ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม จำนวนความเห็นคิดเป็น 8%
- อันดับ 6 ด้านสาธารณสุขและอนามัย จำนวนความเห็นคิดเป็น 5%
- อันดับ 7 ด้านการศึกษาและสถาบันการศึกษา จำนวนความเห็นคิดเป็น 5%
- อันดับ 8 ด้านการเมือง การปกครอง จำนวนความเห็นคิดเป็น 4%
- อันดับ 9 ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนความเห็นคิดเป็น 1%

แบบสำรวจความคิดเห็น
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

เพศ	_____	อายุ	_____
อาชีพ	_____		

ทุกสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ เช่น อาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น ปัญหาการหย่าร้างที่ลดลง หรือการที่คนเลื่อมศรัทธาในศาสนา เป็นต้น

สำหรับสังคมไทยในปัจจุบันคุณเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดบ้าง กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านเป็นข้อๆ ให้มากที่สุด

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

ขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นครั้งนี้คะ...

นิสิตปริญญาโท จิตวิทยาพัฒนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 28 สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษาที่นับถือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วยดิฉันนางสาวกัลยารักษ์ จินา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี”

เพื่อให้ผลงานวิจัยดังกล่าวมีคุณภาพทางวิชาการอย่างแท้จริง จึงใคร่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด ถ้าท่านมีความคิดเห็นอย่างไรสามารถตอบได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อนานแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามท่านไม่ต้องลงชื่อ คำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงวิชาการ และประโยชน์ต่อองค์การในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล

จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกัลยารักษ์ จินา เจริญวัฒน์)

แบบสอบถาม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัย
ชีวสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้บริหารโรงเรียนในระดับประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี โปรด
ตอบให้ครบทุกข้อ

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับชีวิตของท่าน จำนวน 29 ข้อ

ตอนที่1 แบบสอบถามวัดลักษณะทางชีวสังคม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ลงใน ☐ ตามความเป็น
จริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1.อายุ ปี

2.เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย

3.ศาสนา ☐ พุทธ ☐ คริสต์ ☐ อิสลาม อื่น.....

ตอนที่2 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม

โปรดพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมของคุณในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และ
ตอบคำถามต่อไปนี้โดยเลือกจากคำตอบที่จัดให้ในแต่ละข้อคำถาม

1. คุณเห็นว่าสังคมของคุณโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้ มากน้อย
เพียงใด?

1	2	3	4	5	6
ไม่เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนน้อยที่สุด	เปลี่ยนน้อย	เปลี่ยนพอควร	เปลี่ยนมาก	เปลี่ยนมากที่สุด

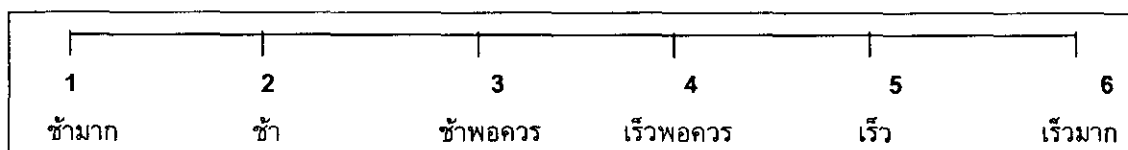
1.1 _____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา

1.2 _____ ด้านเศรษฐกิจ

1.3 _____ ด้านชีวิตครอบครัว

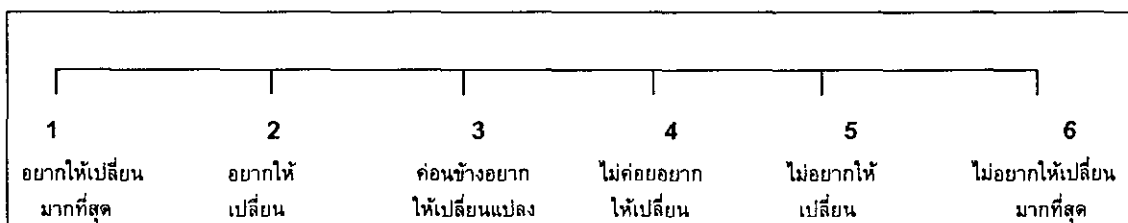
- 1.4 _____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 1.5 _____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 1.6 _____ ด้านอาชญากรรม
 1.7 _____ ด้านการศึกษา
 1.8 _____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 1.9 _____ ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้ เกิดขึ้นช้า หรือเร็วเพียงใด ?

- 2.1 _____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 2.2 _____ ด้านเศรษฐกิจ
 2.3 _____ ด้านชีวิตครอบครัว
 2.4 _____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 2.5 _____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 2.6 _____ ด้านอาชญากรรม
 2.7 _____ ด้านการศึกษา
 2.8 _____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 2.9 _____ ด้านสิ่งแวดล้อม

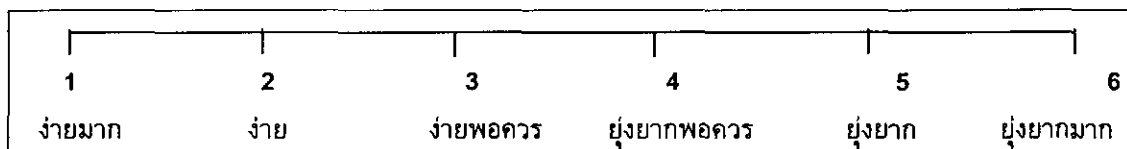
3. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณมีความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด ?

- 3.1 _____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 3.2 _____ ด้านเศรษฐกิจ
 3.3 _____ ด้านชีวิตครอบครัว
 3.4 _____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม

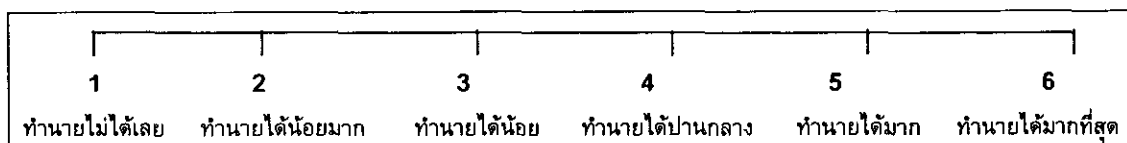
- 3.5 _____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 3.6 _____ ด้านอาชญากรรม
 3.7 _____ ด้านการศึกษา
 3.8 _____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 3.9 _____ ด้านสิ่งแวดล้อม

4. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณรู้สึกยากลำบาก หรือง่ายในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพียงใด ?

- 4.1 _____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 4.2 _____ ด้านเศรษฐกิจ
 4.3 _____ ด้านชีวิตครอบครัว
 4.4 _____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 4.5 _____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 4.6 _____ ด้านอาชญากรรม
 4.7 _____ ด้านการศึกษา
 4.8 _____ ด้านการเมืองและการปกครอง
 4.9 _____ ด้านสิ่งแวดล้อม

5. ในสังคมของคุณโดยภาพรวมคุณเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่คุณสามารถทำนายได้มากน้อย เพียงใด ?

- 5.1 _____ ด้านค่านิยม วัฒนธรรมและศาสนา
 5.2 _____ ด้านเศรษฐกิจ
 5.3 _____ ด้านชีวิตครอบครัว
 5.4 _____ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม
 5.5 _____ ด้านสาธารณสุขและสุขอนามัย
 5.6 _____ ด้านอาชญากรรม

5.7 _____ ด้านการศึกษา

5.8 _____ ด้านการเมืองและการปกครอง

5.9 _____ ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับชีวิตของท่าน

ก.ขอให้ท่านเลือกคำตอบจากตัวเลือกที่จัดไว้ให้ โดยพิจารณาจากความรู้สึกของท่านที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ในแต่ละข้อที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

1	2	3	4	5	6
ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่ค่อยจะ เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

1. _____ ฉันได้ใช้ชีวิตเป็นไปในแบบที่ฉันต้องการ
2. _____ ฉันมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี
3. _____ ฉันมีความพอใจในชีวิต
4. _____ ฉันได้ในสิ่งที่ปรารถนา
5. _____ ถึงแม้จะเลือกได้ ฉันก็ไม่ต้องการต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตที่ผ่านมา
6. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสุขภาพกายที่เป็นอยู่
7. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับชีวิตคู่ของฉัน (ถ้ายังไม่มีคู่ก็ให้คิดถึงแฟนหรือเพื่อนสนิทแทน)
8. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับความสัมพันธ์ในครอบครัว (พ่อแม่ พี่น้อง)
9. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสถานภาพทางการเงิน
10. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัย
11. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับงานที่ทำอยู่
12. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับความสัมพันธ์ของฉันกับเพื่อน
13. _____ ฉันรู้สึกพอใจกับเวลาว่างและการพักผ่อนที่มี

ข. ท่านมีอาการต่อไปนี้ เกิดขึ้นบ่อย มากหรือน้อยเพียงใด ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

1	2	3	4	5	6
ไม่เคยเกิดขึ้น	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. _____ ปวดศีรษะ
2. _____ ปวดท้อง
3. _____ นอนไม่หลับ
4. _____ หัวใจเต้นผิดจังหวะ
5. _____ อาการแสบท้องจากการหลั่งกรดมากเกินไป
6. _____ อาการเจ็บหน้าอก
7. _____ รู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกาย

ค. ท่านมีความรู้สึกต่อไปนี้ มากหรือน้อยเพียงใด ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

1	2	3	4	5	6
ไม่เกิดขึ้นเลย	เกิดขึ้นน้อยมาก	เกิดขึ้นน้อย	เกิดขึ้นพอควร	เกิดขึ้นบ่อย	เกิดขึ้นตลอดเวลา

1. _____ รู้สึกมองโลกในแง่ดี
2. _____ รู้สึกมีความสุข
3. _____ รู้สึกมั่นใจในตัวเอง
4. _____ รู้สึกสงบสุข
5. _____ รู้สึกโกรธ
6. _____ รู้สึกกลัว
7. _____ รู้สึกเศร้า
8. _____ รู้สึกอับอาย
9. _____ รู้สึกกังวลใจ

ภาคผนวก ข

ตารางประกอบการสรุปผลการวิจัยและตารางคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ตารางสรุปผลการวิจัย

สุขภาวะทางจิต โดยรวม			ความพึงพอใจในด้านรวมของชีวิต	ความพึงพอใจในด้านต่างๆของชีวิต	อาการทางจิตที่แสดงทางออกกาย	อารมณ์ด้านบวก	อารมณ์ด้านลบ
เพศ	ชาย						
	หญิง						
อายุ	36-40						
	41-45						
	46-50			46-50 > 51-55			
	51-55						
	56-60						
การเปลี่ยนแปลงทางสังคม	ชอบขำ		น้อย > มาก				
	อัตรา				เร็ว > ช้า		
	ต้องการ	มาก > น้อย					
	ยุ่งยาก	น้อย > มาก	น้อย > มาก		มาก > น้อย	น้อย > มาก	มาก > น้อย
	ทำนวย						

ตาราง คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการรับรู้ทางสังคมทั้งโดยรวมและรายด้าน 5 มิติ

ตัวแปร	n	$\bar{x}$	S.D.
ขอข่ายการเปลี่ยนแปลง	343	3.84	.73
อัตราการเปลี่ยนแปลง	343	2.79	.93
ความต้องการการเปลี่ยนแปลง	343	3.79	.68
ความยุ่งยากของการเปลี่ยนแปลง	343	3.44	.86
การทำนายได้ของการเปลี่ยนแปลง	343	3.60	.44

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกัลยารักษ์ จินาเจริญวัฒน์
วันเดือนปีเกิด	29 มีนาคม 2522
สถานที่เกิด	ปัตตานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	133/11 ถนนนาเกลือ ต.บานา อ.เมือง จังหวัดปัตตานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	แผนกผู้ป่วยนอกศูนย์สุขภาพจิต โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเดชะปัตตานยานุกูล จ.ปัตตานี
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเดชะปัตตานยานุกูล จ.ปัตตานี
พ.ศ. 2544	พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ